

Cinege

Vasi Madártani Tájékoztató

17. szám

Ornithological Newsletter of Vas County

The issue 17th

Szerkesztette:

Gyurác József

Editor:

J. Gyurác

Szombathely

2012

Chernel István (1856-1922) emlékének
In memory of István Chernel

ISSN 1416-6356
ISSN 1786-2000 on-line változat

Kiadja a

Chernel István Madártani és Természetvédelmi Egyesület
I. Chernel Ornithological and Nature Conservation Society

(MME 8. Sz. Vas megyei Csoportja, The Vas County group of MME/BirdLife Hungary)
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., honlap: www.chernelmte.extra.hu, www.fw.hu/chernelmte

dr.habil. Gyurácz József

elnök/president

Lőrincz Csilla

titkár/secretary

Horváth Ildikó

gazdasági vezető/economic secretary

dr. Bánhidi Péter

Varga László

alelnök/vice-president

Barki Márta

titkár-helyettes/deputy secretary

Tartalom

EGYESÜLETI ÉLET	Oldal
Visszatekintés 2012-re	5
TERMÉSZETVÉDELEM	
<i>Aczél Gergely</i> : 14 év természetvédelmi tevékenységének eredménye a Marcal-medencében	6
MONITORING, FAUNISZTIKA, FLORISZTIKA	
<i>Kóta András</i> : Beszámoló a Magyar Madártani Egyesület Vas megyei Csoportjának 2012. évi fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) fészkefelméréséről	10
<i>Gyurác József, Bánhidi Péter</i> : Madárgyűrés a Tömördi Madárvártán 2012-ben	14
<i>Bánhidi Péter, Gyurác József</i> : A törpekuvík (<i>Glaucidium passerinum</i>) első gyűrészt példánya Magyarországon	18
<i>Horváth Orsolya, Gyurác József</i> : A sárgafejű királyka (<i>Regulus regulus</i>) őszi vonulása Tömördön	19
<i>Baráth Réka, Kalmár Sándor, Gyurác József</i> : Vonuló madarak éves fogása és térbeli eloszlása	23
<i>Aczél Gergely</i> : Marcal-medencében gyűrészt madárfajok listája 2007-től 2012-ig	24
<i>Gyurác József</i> : A Vát és Porpác határában tervezett repülőtér területén és környékén előforduló madárfajok fészkelési időszakban	27
<i>Kóta András</i> : Érdekes megfigyelések Vas megyéből 2012-ben	30
<i>Kóta András</i> : Madártani megfigyelések a gyöngyöshermáni kavicsbányatóról a 2011-es évben	34
<i>Bedőcs Gyula</i> : Madárfaunisztikai adatok a Rába körmendi partjáról	36
<i>Aczél Gergely</i> : Marcal-medence madárfajainak jegyzéke	37
<i>Illés Péter, Kóta András</i> : A kőszegi-lukácsházi tározó (Abért-tó) madárvilága	47
<i>Keszei Balázs</i> : A kőszegfalvi Abért-tó vegetációja és flórája (2012)	57
KRÓNKA	
<i>Gyurác József</i> : A Tömördi Madárvárta madárgyűrészi programjának bibliográfiája	63
<i>Bánhidi Péter</i> : Az év madarát gyűrésztük	68
<i>Vasuta Gábor</i> : Madár az Anatóliai-fennsíkról	69
<i>Bánhidi Péter</i> : Madárgyűrészt Görögországban	70
<i>A Chernel István</i> Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkájának támogatói 2012-ben	71

Contents

SOCIETY LIFE	Pages
Looking back on 2012	5
CONSERVATION	
<i>Gergely Aczél</i> : Results of the nature conservation efforts of 14 years in the valley of Marcal	6
<i>András Kóta</i> : Results of White Stork monitoring project of Vas county in 2012	10
MONITORING ON THE FAUNA AND FLORA	
József Gyurác, Péter Bánhidi: Bird Ringing of Tömörd Bird Ringing Station in 2012	14
<i>József Gyurác, Péter Bánhidi</i> : The first ringed Pygmy Owl in Hungary	18
<i>Orsolya Horváth, József Gyurác</i> : Study of autumn migration of Goldcrest at Tömörd	19
<i>Réka Baráth, Sándor Kalmár, József Gyurác</i> : Annual local abundance and spatial distribution of migratory birds	23
<i>Gergely Aczél</i> : A list of birds ringed in the valley of Marcal	24
<i>József Gyurác</i> : Bird species occurred in the breeding season at the planned airport of Vát	27
<i>András Kóta</i> : Avifaunistical data form Vas County, 2012	30
<i>András Kóta</i> : Summary of bird watching at the Lake of Gyöngyöshermán in 2011	34
<i>Gyula Bedőcs</i> : Some new avifaunistical data from Rába Basin	36
<i>Gergely Aczél</i> : A list of birds in the valley of Marcal	37
<i>Péter Illés, András Kóta</i> : Avifauna of the Lake Abért	47
<i>Balázs Keszei</i> : Vegetation and flora of the Lake Abért, 2012	57
CHRONICLE	
<i>József Gyurác</i> : Bibliography of bird ringing project of Tömörd Bird Ringing Station	63
<i>Péter Bánhidi</i> : Ringing of bird of the year	68
<i>Gábor Vasuta</i> : Bird is from Anatolian Plateau	69
<i>Péter Bánhidi</i> : Bird Ringing in Greece	70
Sponsors of the <i>István Chernel</i> Ornithological and Nature Conservation Society in 2012	71

EGYESÜLETI ÉLET

Visszatekintés 2012-re

Looking back on 2012

The article lists the projects in 2012. Those not mentioned in the rest of this newsletter are: general assembly in February, applications for funding.

2012. február 4.-én Kőszegen rendeztük meg 15 fő részvételével az egyesület rendes évi közgyűlését. A közgyűlés elfogadta az egyesület 2011. évi szakmai és pénzügyi beszámolóját, a 2012. évi munkatervét és költségvetését. 2012. március 25-én a Madarak és Fák Napja országos vetélkedő területi fordulóját Kelemen Tibor és Varga László szervezte, amelyen 6 csapat vett részt. A versenynek a Szombathelyi Erdészeti Zrt. Hidegkúti Erdésháza adott otthont. Március 24-től április 1-ig rendeztük meg a tavaszi Tömördi Természetvédelmi és Madárgyűrűző Táborkat. Áprilisban nyolcadszor indítottuk el az Állandó Ráfordítású Helyek (CES) madármonitoring programunkat a Tömördi Madárvártán. A Madarász Suli/Ovi programunk keretében havonta két alkalommal rendeztünk foglalkozásokat. 2012. július 29-től november 4-ig tizenötödik alkalommal folyamatosan működött az őszi Tömördi Természetvédelmi és Madárgyűrűző Táborkat. Az NymE biológia és biológiatanár szakos hallgatói ökológia terepgyakorlatuk egy részét idén is a madárvártán töltötték. Részt vettünk a „Nyugat-Magyarország fészkelő madarainak elterjedési atlasza” című könyv egyes fejezeteinek megírásában.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. közreműködésével a rétek egy részét ez évben is kezelni tudtuk gépi szárzúzóval, illetve kézi kaszálással. Október 6-7-én a tömördi tó környékére szervezett madármegfigyeléssel bekapcsolódtunk az Európai Madármegfigyelő Nap akcióba. Az MME 2012. évi küldöttközgyűlésén Lendvai Imre, Lőrincz Csilla, Polovitzer Péter és Ruff Andrea képviselte csoportunkat. A téli madáretetéshez idén 6 q napraforgót osztottunk szét aktív tagjaink között. A Vonuló Madarakért Alapítványtól 3 függönyhálót kaptunk 2012-ben. Ez évi tevékenységünkről is többször hírt adtunk különböző lapokban, rádiókban, tévékben.

Tagtársainknak köszönjük áldozatkész segítségüket és további eredményes munkát kívánunk!

A *Chernel István* Madártani és Természetvédelmi Egyesület vezetősége

TERMÉSZETVÉDELMI

14 év természetvédelmi tevékenységének eredménye a Marcal-medencében

Aczél Gergely

9532 Külsővat, Raffel M. u.1., e-mail: gergely.aczel@gmail.com

G. Aczél: Results of the nature conservation efforts of 14 years in the valley of Marcal

The author presents the results of six nature conservation projects, organized in the valley of Marcal: protection of Montagu's Harrier, monitoring of White Stork breeding population, nest-box locating, bird ringing, birdwatching and the monitoring of the effects of the red sludge flood.

2012-ben 50 oldalas tanulmányban gyűjtöttük mindazt össze, amit 14 év kutatómunka után megtudtunk a Marcal-medence (1. ábra) madarairól, és amit elértünk a természetvédelmi tevékenységeinkkel. Jelen cikkem is ennek a tanulmánynak egy rövid kivonatát tartalmazza. A kutatásokat végezték: Aczél Gergely, Benedek Veronika, Hencz Péter, Kovács Attila, Somogyi Csaba, Turny Zoltán. 2006-ot követően a felméréseinket a Pápa és Környéke Természetvédelmi Egyesület nevében szerveztük.

Hamvas rétihéja (Circus pygargus) védelem

A Marcal-medencében végzett munkák legnagyobb eredményét a hamvas rétihéjék fészkefelméréseivel értük el. 2007-ben mikor a faj célirányos kutatását elkezdtük, a hamvas rétihéjék jelenlétét vagy kérdésesnek, vagy teljesen eltűntnek gondolták a szakemberek. Ennek ellenére már az első évben hat fészkelő párt regisztráltunk a medencében, majd minden évben négy és hét pár közt ingadozó állományt sikerült felmérnünk. 2007-ben és 2012-ben a kolóniában való fészkelésüket is megfigyelhettük, amikor egy alig 100 méteres körön belül 3-5 fészket rejtett a növényzet. A lejelentett területeket minden évben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kivonta a gazdálkodás alól, így biztosítva a fiókák épségét a kirepülésig. Munkánk jelentősége talán idén mutatkozott meg leginkább, mikor az öt fészket rejtő területet pont a felmérésünket követő napokban kezdték el szárazúzózni és már csak az utolsó pillanatban értünk ki újra a területre a természetvédelmi őrökkel, akik azonnal leállították a munkát, de már egy fészket így is elveszítettünk. Felméréseink hiányában észrevétlenül tűnt volna el mind az öt fészkealjnyi hamvas rétihéja a Marcal-medencéből, így viszont négy sikeresen kirepíthette a fiókáikat. A hatodik éve

tartó fajvédelmi tevékenységünknek köszönhetően már tudjuk, hogy a jelenlegi adatok szerint az egész országra nézve a Marcal-medencében fészkelnek a legsűrűbben a hamvas rétihéják, de a faj további fennmaradásához elengedhetetlen volna a potenciális fészkelő területek védelme, vagy legalább e területek külön gazdálkodási szabályozás alá vonása.

Fehér gólya (Ciconia ciconia) felmérés

A 14 éve tartó fehér gólya felméréseink alapján pontos képet kaptunk a medencében fészkelő gólyák állomány nagyságáról és egyedszám változásáról, ami összességében sajnos csökkenő tendenciát mutat. 2012-ben azonban először esett meg, hogy egy mélypontot követő harmadik évben is még növekvő egyedszámot mérhettünk. Reménykedjünk, hogy ez a tendencia jövőre is megmarad!

Madárgyűrés

2007-től 2012-ig 44 napot töltöttünk madárgyűréssel, ami alatt 58 faj 1502 egyedére került gyűrű. A gyűrések alatt idegen gyűrűs madarat nem fogtunk és az itt gyűrészt madarokról sem kaptunk más területről származó visszafogási jelentést. A gyűrésre használt hálók száma évről évre nőtt, 2012-ben már 17 db többségében 12 méteres hálókat használtunk. A gyűréseknek köszönhetően korábbról nem ismert új átvonuló fajokat fedeztünk fel a medencében, mint például a kerti rozsdafarkút (*Phoenicurus phoenicurus*), vagy a nagy fülemülét (*Luscinia luscinia*).

Terepi bejárások eredménye

A rendszeres terepbejárásaink alatt folyamatosan dokumentáljuk az adott élőhelyek pillanatnyi állapotát és feljegyezzük a látott és hallott madarak listáját. Az ebből nyert tapasztalatainkat folyamatosan megosztjuk az illetékes nemzeti park igazgatósággal és felhívjuk a figyelmét a medencében is tapasztalható egyre nagyobb mértékű természeti értékek pusztulására. Terepbejárásaink egyik fontos eredménye, hogy sikerült felfedezni a medencében még stabil állománnyal rendelkező fészkelő kékbegyeket (*Luscinia svecica*), de további célirányos kutatásra lenne szükség, hogy a teljes medencét feltérképezhessük. Ez a munka azért is volna egyre sürgetőbb, mert ezeknek az érzékeny fajoknak az élőhelyei rohamos léptékben tűnnek el a hozzájuk kötődő madarakkal együtt.

Odútelepítés

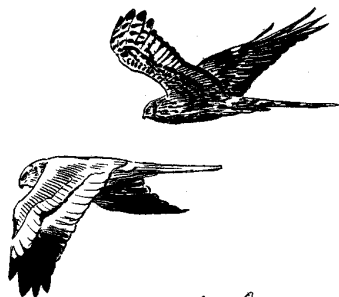
2002-ben történtek az első vércseládák telepítése a Marcal-medencében, majd ezt követően több alkalommal is kerültek kihelyezésre vércséknek, gyöngybaglyoknak, ill. kisebb odúlakó madaraknak költőládák. Jelenleg 15 vércseláda, 5 gyöngybagoly

költőláda, egy kuvikláda és több szalakóta odú várja minden évben az új lakókat. A ládákat rendszeresen ellenőrizzük és karbantartjuk. A ládatelephítéseinknek köszönhetően a korábban ritkábbnak számító vörös vércsék (*Falco tinnunculus*) általánossá váltak a területen és több bezárt templomtornyot is újra lakhatóvá tudtunk tenni a gyöngybaglyok (*Tyto alba*) számára, akik ezt követően minden évben sikeresen költenek.

Vörösiszap katasztrófa hatásainak felmérése

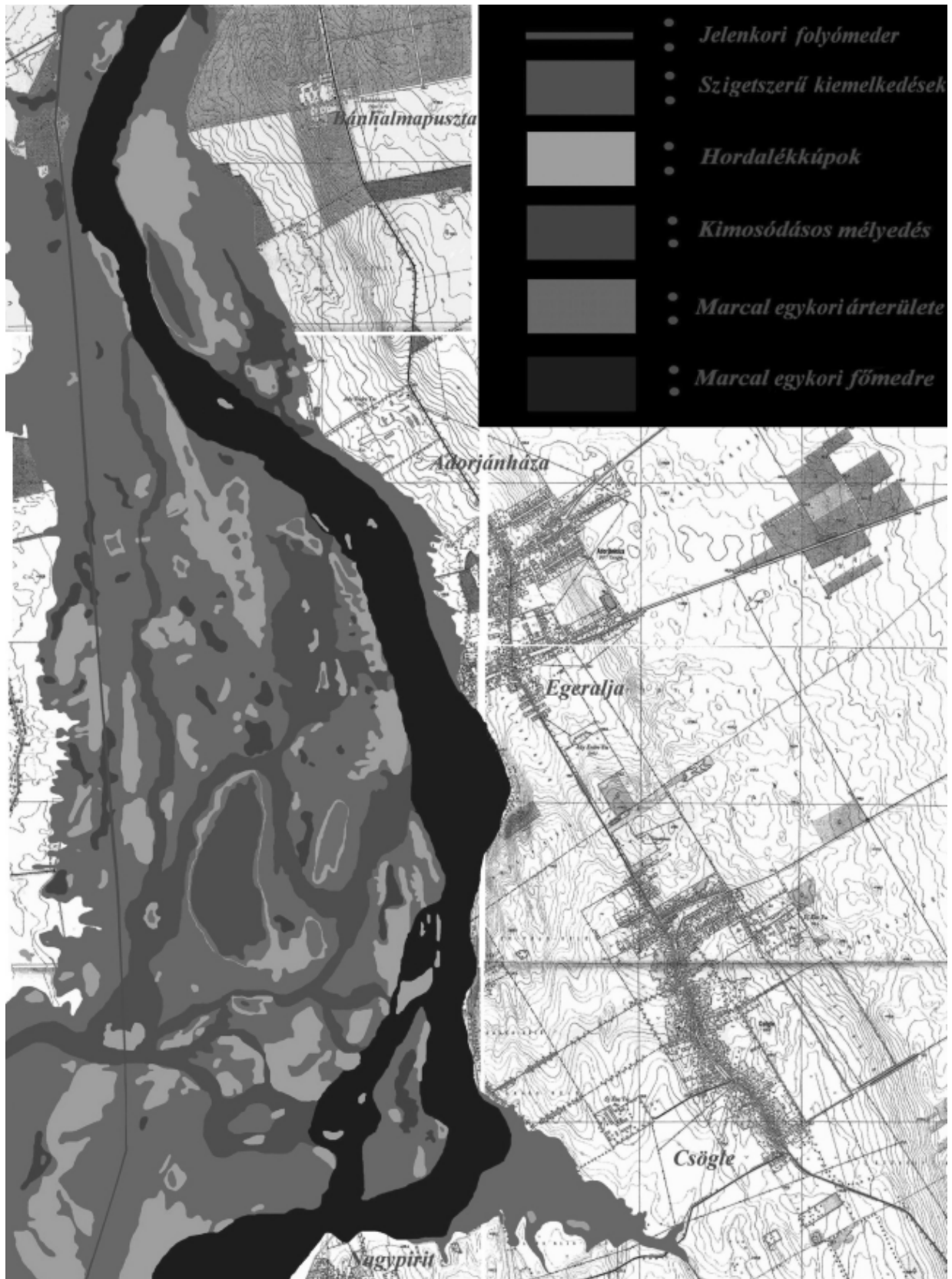
A 2010-ben bekövetkezett ipari katasztrófa a Marcal-medencét is érintette ezért a katasztrófát követően azonnal elkezdtek a szennyezett területek felmérését. A szennyezés mértékét a vizek kémhatásának mérésével állapítottuk meg. Az érintett területek élővilágát továbbra is fokozott figyelemmel követjük nyomon. Az ilyen jellegű munkánk során sikerült rátalálnunk az elmúlt években a Marcalon megjelent hódcsalád (*Castor fiber*) várára, amit az iszapömlést követően is tovább laktak, és amit a vörös iszappal tapasztgattak be. A hódvár a mederkotrás során elpusztult, de a hódok idén újra megjelentek a Marcal külsővati szakaszán. 2012-re az iszap nyomai már szinte teljesen eltűntek és az élővilág nagy iramba hódítja vissza a korábban teljesen sterilizált élőhelyeket.

A Marcal határfolyó mivoltából adódóan szinte egy olyan hivatalos szervezet, vagy közigazgatási egység sincs, aminek a hatásköre ne a Marcal mentén érne véget. Ennél fogva legyen szó települési, megyei, régiói, vagy akár nemzeti parki problémáról egyik sem tudja maradéktalanul a medence teljes egészét képviselni, vagy a felmerülő feladatokat magáénak érezni. Ennek ismeretében az egész medencét magába foglaló koncepciótervre nem is lehet számítani, hanem csak elszigetelt területeket érintő védelmi tevékenységekre. A Pápa és Környéke Természetvédelmi Egyesület ezeket a hiányosságokat próbálja enyhíteni munkájával és segíteni a Marcal-medence természeti értékeinek minél részletesebb felmérését és sikerebb megóvását a jövő nemzedékeinek számára.

*Jan Prokavod
Chav*

Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*)

1. ábra. Marcal-medence lecsapolás előtti vízrajza
(Rekonstrukció – Aczél Gergely)

MONITORING, FAUNISZTIKA, FLORISZTIKA

Beszámoló a Magyar Madártani Egyesület Vas megyei Csoportjának 2012. évi fehér gólya (*Ciconia ciconia*) fészekfelméréséről

Kóta András

9700 Szombathely, 11-es huszár út 126, e-mail: vasimadarasz@gmail.com

A. Kóta: Results of White Stork monitoring project of Vas county in 2012

In 2012 altogether 152 nests of White Stork were recorded vagy described. 110 nests among these were inhabited and but only 106 pairs of these have brooded. In total, 268 offsprings left their nests successfully. The average number of nestling taken care of were 2.65 of the successful parents.

A Magyar Madártani Egyesület (MME) Vas megyei Csoportja az MME anyagi támogatásával 2012 folyamán összesen 119 településen 213 fészekadat felmérését végezte el. Az adatok rövid időn belül feltöltésre kerültek az MME online fehér gólyás adatbázisába, a www.golya.mme.hu oldalra. Ezen honlap információi szerint Vas megyében összesen 369 aktív fészekadat van (fészek vagy üres tartó), tehát a felmérésünk idén 57,7%-os volt. Összességében megállapítható, hogy a 2012-es év a tavaszi és nyár eleji szárazság ellenére a vasi gólyák számára sikeres év volt. A 213 fészekadat összesen 61 üres fészektartót (28,6%) és 152 fészket (71,4%) takar. A beküldött adatok közül a fent említett honlap ajánlása szerint a „fészek kezdeményeket“ is fészeknek vettem, bár ezek esetében sokszor csupán néhány gally található a fészektartón.

A fészkek közül 33 db (21,7 %) lakatlan, 9 db (5,9%) fészek kezdemény (azaz összes valós lakatlan „fészek“ száma 42 [27,6%]), 4 esetben (2,6%) magányos gólya által lakott, 106 esetben (69,7%) gólyapár által lakott volt (5 kirepülő fiatalok nélküli pár [3,3%] és 101 sikeres költőpár [66,4%]). Az összes felmért fészekadat (n=213) tekintetében ezek a számok következőképpen alakultak: üres fészektartó 28,6%; fészek kezdemény 4,2%; lakatlan fészek 15,5%; magányos gólya 1,9%; költőpár kirepülő fiatalok nélkül 2,3%; sikeres költőpárok 47,4%. A felmért fészkekből összesen 268 fiatal madár repült ki (1. és 2. táblázat).

A felmérés során fokozottan figyeltünk a gólyákra veszélyes oszlopokra és jelentettük ezeket az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságának.

A megye felmért részén a gólyasűrűség, illetve a gólyák költési sikeressége nagy eltéréseket mutatott. Nagyjából kijelenthető, hogy a megye K-i és DK-i területei a fehér

golya számára kevésbé előnyösek voltak 2012-ben, mint a megye NY-i és É-i élőhelyei. Érdekes határvonalat a Rába folyó képez: a vonalától K-re például csak egyetlen 4 fiókás fészekalj repült ki. A megye golyasűrűségének kifejezésére jól használható számnak bizonyul a felmért településenként kirepült fiókák száma (3. táblázat).

1. táblázat. Fészekadatok Vas megyében, 2012

Terület (felmérő neve)	Fészekadatok száma	Üres fészek-tartó	Fészkek száma összesen	Fészkek kezdemény	Lakatlan fészkek
Szombathely és környéke (Kóta András)	82	21	61	0	10
DK-Vas megye (Habuczki Zoltán)	42	13	26	3	8
Sárvár és környéke (Koszorús Péter)	36	12	24	0	3
Celldömölk és környéke (Somogyi Csaba)	24	4	17	3	8
Répcse mente (Gyurácz József)	12	5	7	0	2
Egyéb (Bük, Csepreg és Kőszeg)	17	6	8	3	2
Összesen:	213	61	152	9	33

Tudomásunk szerint nem volt ötfiókás fészekalj a felmért területen. Kirepült fiókának számoltuk azokat a golyákat is, amelyek még kirepülésük előtt ismeretlen okból, - illetve egy esetben (Kőszeg, Kelcz-Adelffy utca) a fészkek leszakadása miatt - kiestek a fészkekből. A kőszegi Chernel-kertbe kerültek, majd onnan egészségesen kirepültek. Összesen 4 vasi fészkekből (Bucsu, Kőszegdoroszló, Szombathely Béke-tér és Kőszeg) 7 kiesett fióka került így vissza (gyűrűzés után) a természetbe. A sikeres költőpárok fészkenkénti fiókaszámát területenkénti összehasonlításban a 4. táblázatban foglaltam össze.

2. táblázat. Fészkelési adatok Vas megyében, 2012

Terület (felmérő neve)	Magányos gólya (HE)	Fészkelő pár kirepülő fiatalok nélkül (HPo)	Fészkelő pár kirepülő fiatalokkal (HPm)/ kirepült fiókák száma (JZG)	Az összes pár fiókaátlaga (JZa)	A sikeres költőpárok fiókaátlaga (JZm)
Szombathely és környéke (Kóta András)	1	4	46/126	2,52	2,739
DK-Vas megye (Habuczki Zoltán)	0	0	18/43	2,388	2,388
Sárvár és környéke (Koszorús Péter)	2	0	19/51	2,684	2,684
Celldömök és környéke (Somogyi Csaba)	0	1	8/19	2,111	2,375
Répcse mente (Gyurácz József)	0	0	5/14	2,8	2,8
Egyéb (Bük, Csepreg és Kőszeg)	1	0	5/15	3	3
Összesen v. átlag:	4	5	101/268	2,528	2,653

3. táblázat. Gólyafiókák településenként 2012-ben

Terület	Felmért, fészekadattal rendelkező települések száma	Településenként kirepült gólyafiókák száma
Szombathely és környéke	48	2,63
DK-Vas megye	27	1,59
Sárvár és környéke	19	2,68
Celldömök és környéke	16	1,19
ÉNY-Vas megye (Répcse mente, Bük, Csepreg és Kőszeg)	9	3,22
Összesen	119	2,25

4. táblázat. Kirepült fiókaszálok 2012-ben

Terület	Sikeres költőpárok száma (HPm)	Költőpár 1 kirepült fiókával	Költőpár 2 kirepült fiókával	Költőpár 3 kirepült fiókával	Költőpár 4 kirepült fiókával
Szombathely és környéke	46	2 (4,3%)	15 (32,6%)	22 (47,8%)	7 (15,2%)
DK-Vas megye	18	4 (22,2%)	3 (16,7%)	11 (61,1%)	0
Sárvár és környéke	19	0	9 (47,4%)	7 (36,8%)	3 (15,8%)
Celldömök és környéke	8	1 (12,5%)	3 (37,5%)	4 (50,0%)	0
Egyéb (Répcemete, Bük, Csepreg és Kőszeg)	10	0	4 (40,0%)	3 (30,0%)	3 (30,0%)
Összesen	101	7 (6,9%)	34 (33,7%)	47 (46,5%)	13 (12,9%)

Szeretnénk a következő években is folytatni a fehér gólyák felmérését és az adatbázis frissítését. Bízunk benne, hogy mind az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságával, mind további „gólyakedvelő” és a gólyavédelem iránt érdeklődő magánszemélyekkel sikerül még szorosabb munkakapcsolatot kialakítanunk.

Köszönetnyilvánítás:

Elsősorban köszönet azoknak, akik nagyobb területek felmérését vállalták: Gyurácz József, Habuczki Zoltán, Koszorús Péter, és Somogyi Csaba. Egy-egy város, vagy csak egy-egy fészek felmérésében segítettek: Barki Márta, Harsányi Krisztián, Illés Péter, Németh Csaba, Tóth László (Csepreg), Tóth László (Rum). Továbbá köszönet illeti a települések lakosait, akik információkkal segítettek az adatgyűjtést.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)

Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2012-ben

Gyurácz József¹ – Bánhidi Péter²

1. Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjoszi@ttk.nyme.hu
2. Meszlen, Béke u. 51., e-mail: drbanhidip@freemail.hu

J. Gyurácz, P. Bánhidi: Bird Ringing of Tömörd Bird Ringing Station in 2012

The Constant Effort Sites (CES) program - which started in 2004 - has been continued. We ringed 170 birds of 29 species during the days of CES. Besides the CES program a week-long spring bird-ringing action was organized. In total, 492 specimens of 21 species were ringed. The autumn action lasted from 29th July until 4th November. In total, 6690 specimens of 87 species were captured with 1579 recaptured individuals of 49 species. The table below shows the species and numbers of ringed birds in the CES, in spring and in autumn. These actions were very popular among laypeople.

A tavaszi madárgyűrűzés 2012. március 24-től április 1-ig tartott, 23 db 12 méter hosszú függönyhálót használtunk. A nyolc nap alatt 21 faj 492 példányát gyűrűztük meg és 19 faj 136 visszafogását regisztráltuk.

A következő program a tavaszi vonulási időszak végén és a fészkelési időben történő – CES (Constant Effort Site) néven ismert – vizsgálat volt. 2012. április 15. és július 15. között kilenc alkalommal végeztünk napi 6 órás gyűrűzést 13 db 12 méter hosszú függönyhálóval. A CES programban 29 faj 170 példányát gyűrűztük meg és 18 faj 70 visszafogását rögzítettük.

Az őszi madárgyűrűzés 2012. július 29-én kezdődött és folyamatosan tartott november 4-ig, 28 db 12 méter hosszú függönyhálót használtunk. Ez volt a tizenharmadik őszi Actio Hungarica program Tömördön. Az idei nyár és őszi időjárása lényegesen szárazabb volt, mint az előző években, a tó legmélyebb részén is csak térdig ért víz októberben. Az őszi programban 87 faj 6690 példányát gyűrűztük meg és 1579 esetben fogtuk vissza 49 faj egyedeit. A három programban gyűrűzött madárfajok egyedszámát a fajok abc sorrendjében az 1. táblázat tartalmazza.

Két külföldi gyűrűs madarat is ellenőriztünk: egy második évében lévő hím barátposzátát (*Sylvia atricapilla*) Szlovéniában, egy öreg tojó barátposzátát Csehországban gyűrűztek. Négy Tömördön gyűrűzött madár külföldi megkerüléséről értesültünk 2012-ben. Kettő fekete rigó (*Turdus merula*), egy zöldike (*Carduelis chloris*) és egy nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) került meg Olaszországban. A gyűrűzési és megkerülési adatokat a 2011-ben Tömördön visszafogott cseh gyűrűs nádi sármány adataival együtt a 2. táblázat tartalmazza.

1. táblázat. A gyűrűzött madarak egyedszáma fajonként

Faj	Tavaszi vonulás 2012. III. 24 – IV.1.	CES Tavaszi vonulás-költés	Őszi vonulás 2012. VII. 29 – XI. 4.
1. Barna rétihéja (<i>C. aeruginosus</i>)	-	-	1
2. Barátcinege (<i>P. palustris</i>)	1	4	29
3. Barátposzáta (<i>S. atricapilla</i>)	22	45	781
4. Barkóscinege (<i>P. biarmicus</i>)	-	-	1
5. Búbos banka (<i>U. epops</i>)	-	-	1
6. Búbos cinege (<i>P. cristatus</i>)	2	-	-
7. Cigánycsuk (<i>S. rubicola</i>)	-	-	15
8. Citromsármány (<i>E. citrinella</i>)	1	4	176
9. Cserregő nádiposzáta (<i>A. scirpaceus</i>)	-	-	10
10. Csicsörke (<i>S. serinus</i>)	-	-	2
11. Csilpcsalpfüzike (<i>Ph. collybita</i>)	43	11	440
12. Csíz (<i>C. spinus</i>)	-	-	8
13. Csuszka (<i>S. europaea</i>)	-	8	37
14. Egerészölyv (<i>B. buteo</i>)	-	-	6
15. Erdei cankó (<i>T. ochropus</i>)	-	-	2
16. Erdei pinty (<i>F. coelebs</i>)	1	2	68
17. Erdei pityer (<i>A. trivialis</i>)	-	-	14
18. Erdei szürkebegy (<i>P. modularis</i>)	12	-	69
19. Énekes nádiposzáta (<i>A. palustris</i>)	-	6	21
20. Énekes rigó (<i>T. philomelos</i>)	10	2	208
21. Fácán (<i>Ph. colchicus</i>)	-	-	1
22. Fekete harkály (<i>D. martius</i>)	1	-	1
23. Fekete rigó (<i>T. merula</i>)	5	1	523
24. Fenyőpinty (<i>F. montifringilla</i>)	-	-	3
25. Fenyőrigó (<i>T. pilaris</i>)	-	-	3
26. Fenyvescinege (<i>P. ater</i>)	-	-	379
27. Fitiszfüzike (<i>Ph. trochilus</i>)	6	2	61
28. Foltos nádiposzáta (<i>A. schoenobaenus</i>)	-	-	28
29. Függőcinege (<i>R. pendulinus</i>)	-	-	9
30. Fülemlüle (<i>L. megarhynchos</i>)	-	-	13
31. Füstifecske (<i>H. rustica</i>)	-	-	12
32. Guvat (<i>R. aquaticus</i>)	-	-	1
33. Házi rozsdafarkú (<i>Ph. ochruros</i>)	-	-	31
34. Hegyi billegető (<i>M. cinerea</i>)	-	-	3
35. Hegyi fakusz (<i>C. familiaris</i>)	-	-	9
36. Jégmadár (<i>A. atthis</i>)	-	-	1
37. Karvaly (<i>A. nisus</i>)	-	-	3
38. Karvalyposzáta (<i>S. nisoria</i>)	-	5	5
39. Kenderike (<i>C. cannabina</i>)	-	-	5
40. Keresztcsőrű (<i>L. curvirostra</i>)	-	-	5
41. Kerti geze (<i>H. icterina</i>)	-	1	47
42. Kerti poszáta (<i>S. borin</i>)	-	4	79
43. Kerti rozsdafarkú (<i>Ph. phoenicurus</i>)	-	-	52
44. Kék cinege (<i>P. caeruleus</i>)	18	3	547
45. Kis fakopáncs (<i>D. minor</i>)	-	1	4
46. Kis légykapó (<i>F. parva</i>)	-	-	5
47. Kis poszáta (<i>S. curruca</i>)	-	7	106
48. Kormos légykapó (<i>F. hypoleuca</i>)	-	-	153
49. Kormosfejű cinege (<i>P. palustris</i>)	-	-	5
50. Közép fakopáncs (<i>D. medius</i>)	-	1	3
51. Léprigó (<i>T. viscivorus</i>)	-	-	3
52. Meggyvágó (<i>C. coccothraustes</i>)	19	1	63

53. Mezei poszáta (<i>S. communis</i>)	-	8	67
54. Mezei veréb (<i>Pas. montanus</i>)	-	2	116
55. Nádi sármány (<i>E. schoeniclus</i>)	3	-	209
56. Nádi tücsökmadár (<i>L. luscinioides</i>)	-	2	4
57. Nádirigó (<i>A. arundinaceus</i>)	-	-	1
58. Nagy fakopáncs (<i>D. major</i>)	3	-	18
59. Nagy fülemüle (<i>L. luscinia</i>)	-	-	3
60. Nagy őrgébics (<i>L. excubitor</i>)	-	-	1
61. Nyaktekerecs (<i>J. torquilla</i>)	-	3	26
62. Ökörszem (<i>T. troglodytes</i>)	-	-	15
63. Örvös légykapó (<i>F. albicollis</i>)	-	-	7
64. Ószapó (<i>Ae. caudatus</i>)	2	7	120
65. Pettyes vízicsibe (<i>P. porzana</i>)	-	-	1
66. Réti tücsökmadár (<i>L. naevia</i>)	-	1	8
67. Rozsdás csuk (<i>S. rubetra</i>)	-	-	2
68. Rövidkarmú fakusz (<i>C. brachydactyla</i>)	-	-	7
69. Sárgafejű királyka (<i>R. regulus</i>)	2	-	190
70. Sárgarigó (<i>O. oriolus</i>)	-	-	2
71. Seregély (<i>S. vulgaris</i>)	-	-	2
72. Sisegő fűzike (<i>Ph. sibilatrix</i>)	-	-	97
73. Sordély (<i>E. calandra</i>)	-	-	2
74. Süvöltő (<i>P. pyrrhula</i>)	-	-	48
75. Szajkó (<i>G. glandarius</i>)	-	-	20
76. Széncinege (<i>P. major</i>)	19	9	381
77. Szőlőrigó (<i>T. iliacus</i>)	-	-	11
78. Szürke légykapó (<i>M. striata</i>)	-	3	63
79. Törpegém (<i>I. minutus</i>)	-	-	1
80. Törpekuvics (<i>G. passerinum</i>)	-	-	1
81. Tövisszűrő gébics (<i>L. collurio</i>)	-	2	41
82. Tüzesfejű királyka (<i>R. ignicapilla</i>)	-	-	24
83. Vadgerle (<i>S. turtur</i>)	-	-	1
84. Vándorfűzike (<i>Ph. inornatus</i>)	-	-	1
85. Vörösbegy (<i>E. rubecula</i>)	310	21	1029
86. Vörös vércse (<i>F. tinnunculus</i>)	-	-	1
87. Zöld küllő (<i>P. viridis</i>)	1	-	4
88. Zöldike (<i>C. chloris</i>)	11	4	114
Összesen	492	170	6690

A madárvártat idén is több száz óvodás, általános és középiskolás diák, valamint egyetemi hallgató kereste fel szervezett keretek között. Az Európai Madármegfigyelő Napok alkalmából is sokan érkeztek Tömördre. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. közreműködésével a rétek egy részét idén is sikerült szárazúzózni, másik részét kézi kaszálással és a cserjék kivágásával az egyesület tagjai gondozták.

Köszönjük önzetlen munkáját mindazoknak, akik gyűrűzőként vagy segítőként sokat tettek a madárgyűrűzési programok sikeres lebonyolításáért.

Állandó munkatárs: dr. Bánhidi Péter Meszlen (július-augusztus), Lukács Zoltán Pécs (szeptember-október-november)

Gyűrűzők: dr. Bánhidi Péter Meszlen, Bátky Gellért Győr, Góczán József és Góczán Éva Körmend, dr. Gyurácz József Bük, Illés Péter Kőszeg, dr. Kalmár Sándor

Sopron, dr. Király Gergely Völcsej, Koszorús Péter Sótóny, Lukács Zoltán Pécs, dr. Németh Csaba Gyöngyösfalu, Polovitzer Péter Budapest, Varga László Lukácsháza.

2. táblázat. Tömördön gyűrűzött és külföldön megkerült, illetve Tömördön megkerült és külföldön gyűrűzött madarak 2012-ben érkezett adatai. Rövidítések: AH = Actio Hungarica, Gy = gyűrűzés helye, M = megkerülés helye, 1 = 1. évében lévő madár, 2 = 2. évében lévő madár, 1+ = 1 évnél idősebb madár, F = fejlett, H = hím, T = tojó

Faj EURING Kód	Gy/ M	Kor/ Ivar	Dátum	Hely	Koo.	Távolság km	Gyűrűző
Fekete rigó TURMER	Gy	1/T	2010.11.01	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	599	Lukács Zoltán
	M	F/H	2012.03.01	Perugia Olaszország	42°59'N 12°12'E		
Fekete rigó TURMER	Gy	/H	2011.10.13	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	571	Németh Csaba
	M	F/-	2011.11.02	Lucca Olaszország	44°06'N 10°59'E		
Zöldike CARCHL	Gy	1/H	2011.08.05	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	499	Góczán József
	M	2/H	2012.02.19	Pesaro Olaszország	43°36'N 13°09'E		
Nádi sármány EMBSCH	Gy	1/H	2011.10.16	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E	526	Szentendrey Géza
	M	1+/T	2011.10.31	Persiceto Olaszország	44°36'N 11°08'E		
Nádi sármány EMBSCH	Gy	1/-	2008.07.02	Nymburk Csehország	50°08'N 15°18'E	325	Szentendrey Géza
	M	F/H	2011.10.16	Tömörd (AH)	47°21'N 16°40'E		

Segítők: Bognár Balázs Komárom, Horányi Lóránt Budapest, Horváth Orsolya Szombathely, Keresztes Brigitta és Keresztes Gréta Csepreg, Kiss Veronika Győr, Klafszy Gábor Kőszeg, Koszorús Gábor Sótóny, Lendvai Imre Szombathely, Lőrincz Csilla Szombathely, Molnár Lídia Sepsiszentgyörgy, Ruff Andrea Szombathely, Somogyi Zoltán Szombathely, Vörös Norbert Szombathely.

Az NymE alapképzésben résztvevő biológus hallgatói közül külső szakmai gyakorlatukat a madárvártán teljesítették: Hancz Alekszandra, Kondor Dóra, Molnár Virág, Vörös Norbert.

Kormosfejű cinege (*Parus montanus*)

A törpekuvik (*Glaucidium passerinum*) első gyűrűzött példánya Magyarországon

Bánhidi Péter¹ – Gyurác József²

1. Meszlen, Béke u. 51., e-mail: drbanhidip@freemail.hu
2. Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjoszi@ttk.nyme.hu

P. Bánhidi, J. Gyurác: The first ringed Pygmy Owl in Hungary

One adult Pygmy Owl has been captured and ringed on 25 September 2012 in Tömörd Bird Ringing Station.

A Tömördi Madárvártán 2012. augusztus 25-én reggel 6 órakor a 13-as számú, cseres-tölgyes szegélyében álló hálóban Európa legkisebb bagolyfajának, a törpekuviknak (*Glaucidium passerinum*) egy példányát találtuk. A seregélynél is kisebb bagolyfaj elsősorban az Alpok, Kárpátok és Eurázsia északi, nyírrel és rezgőnyárral elegyes fenyőerdeinek fészkelő faja. Fészkelőterületén általában állandó madár, de télen a magashegységekről lehúzódik az alacsonyabban fekvő területek erdeibe. Magyarországon először 1977-ben figyelték meg a Soproni-hegységben, majd 2010-ben bizonyították első fészkelését az Aggteleki-karszton. Vas megyében eddig még nem volt hitelesített előfordulása. Méretei alapján (testtömeg: 67,6 g, szárnyhossz: 108 mm, 3. kézevező hossza: 80 mm, fesztávolság: 370 mm, farokhossz: 67 mm) tojó példány lehetett. A törpekuvik énekesmadarakat, kisemlősöket, valamint nagyobb rovarokat zsákmányol. A kisebb madarakat röptében kapja el és nappal is vadászik. Fészkelő állományának nagysága nagymértékben függ a vöröshátú erdeipockok (*Myodes glareolus*) számától. Természetes faüregekben vagy harkályok által készített odúkból költ. Költési időszaka április-május, ekkor gyakran hallatja jellegzetes füttyszerű hangját. Fészekalja 5-6 tojásból áll, évente egyszer költ, csak a tojó kotlik.

Törpekuvik (*Glaucidium passerinum*)

A sárgafejű királyka (*Regulus regulus*) őszi vonulása Tömördön

Horváth Orsolya - Gyurácz József

Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjoszi@ttk.nyme.hu

O. Horváth, J. Gyurácz: Study of autumn migration of Goldcrest at Tömörd

In total, 2459 Goldcrests were ringed between 2000 and 2010. The most Goldcrests were captured in 2000, the fewest in 2002. The autumn migration of the Goldcrests was studied using data from birds captured during post-breeding period of 2000-2010. The peak migration periods were at the end of October. Males and females, adults and juveniles migrate together. The annual ratio of males and females of first year birds changed between 1.0 and 3.38. The average wing-length and body mass of males were significantly higher than females.

A Tömördi Madárvártán összesen 2459 egyedet gyűrűztünk 2000 és 2010 között. A madarak befogása július végétől - augusztus elejétől november elejéig tartott mindegyik évben. Az egyes évek napi fogás átlagainak és a napi fogások időbeli eloszlásának összehasonlításához a 11 év augusztus 5. és november 6. között befogott madarak adatait használtuk fel. Az ivararányok megállapításánál az egyes évek teljes vizsgálati időszakában befogott és ismert ivarú madarakat vettük figyelembe. Az éves napi fogás átlagok között voltak olyanok, melyek szignifikánsan különböztek egymástól. A három legmagasabb egyedszámú, legnagyobb átlagos napi fogású év 2000, 2001 és 2008 volt, míg a legalacsonyabb a 2002-es és a 2009-es év (1. táblázat). A fiatal (első éves) hímek fordultak elő legnagyobb egyedszámban minden évben, míg az öreg tojókból volt a legkevesebb. A hím/tojó arány fiataloknál 1,0 és 3,38 között változott, míg az öreg madaraknál több évben is a tojók voltak nagyobb számban. Azokban az években, amikor a hímek voltak többségben a hím/tojó arány 1,31 és 2,46 között alakult az öreg madarak esetében (2. táblázat).

1. táblázat. A napi fogás értékei

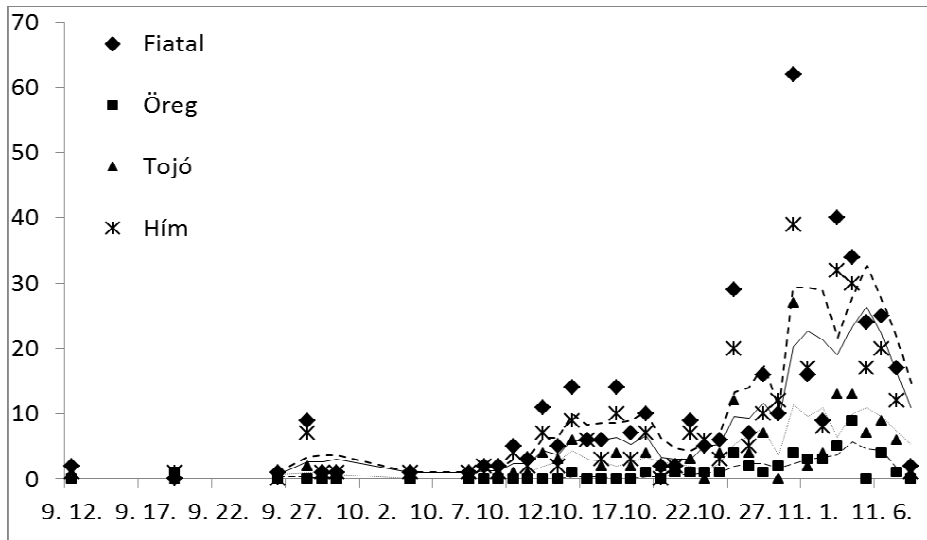
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
napi fogás száma	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79
napi fogás minimum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
napi fogás maximum	58	111	7	11	41	17	14	40	66	10	20
napi fogás átlag	6,20	5,27	0,52	1,04	3,35	1,37	1,85	2,48	5,66	0,52	1,61
összes egyedszám	490	416	41	82	265	108	146	196	447	41	127

2. táblázat. A hím és tojó madarak aránya

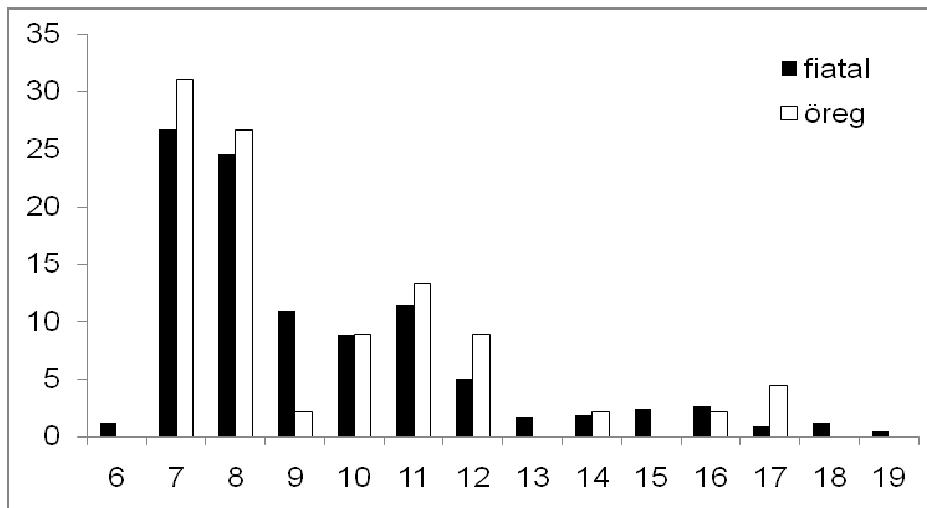
Év	Fiatal			Öreg			Összes egyedszám
	Hím	Tojó	Hím/Tojó arány	Hím	Tojó	Hím/Tojó arány	
2000	255	173	1,47	40	22	1,82	519
2001	247	155	1,59	17	13	1,31	447
2002	27	8	3,38	2	0	-	42
2003	33	33	1,00	3	4	0,75	82
2004	124	73	1,70	8	10	0,80	271
2005	66	30	2,20	2	3	0,67	109
2006	68	37	1,84	10	15	0,67	146
2007	86	64	1,34	22	14	1,57	201
2008	277	137	2,02	32	13	2,46	467
2009	31	12	2,58	3	2	1,50	49
2010	90	33	2,73	1	2	0,50	126

2000-ben és 2001-ben már augusztusban is fogtunk királykát, míg 2008-ban szeptemberben voltak az első madarak befogva. A fiatal példányok előbb jelentek meg nagyobb számban a vonulás első időszakában (szeptember, október eleje), az öregek érkezése későbbre tolódott (október közepe, vége), de lényeges különbség nincs a korcsoportok napi fogásának időbeli alakulása között ($r=0,64$; $p<0,01$). A vonulási csúcs október végén volt, bár 2008-ban november elején is még jelentős számú királykát fogtunk, míg 2000-ben és 2001-ben ekkorra már lecsökkent a számuk. A tojók és hímek napi fogásának időbeli változása is hasonlóan alakult ($r=0,74$, $p<0,01$), amiből arra következtethetünk, hogy együtt vonultak. A fiatalok és öregek ($r=79$; $p<0,01$), hímek és tojók ($r=0,96$, $p<0,001$) óránkénti fogása sem különbözött lényegesen egymástól, a madarak több mint 50%-át napfelkeltétől reggel 8 óráig fogtuk be (2. ábra), amiből viszont az következik, hogy a madarak nagy része elsősorban a reggeli, kora délelőtti időszakban táplálkozik.

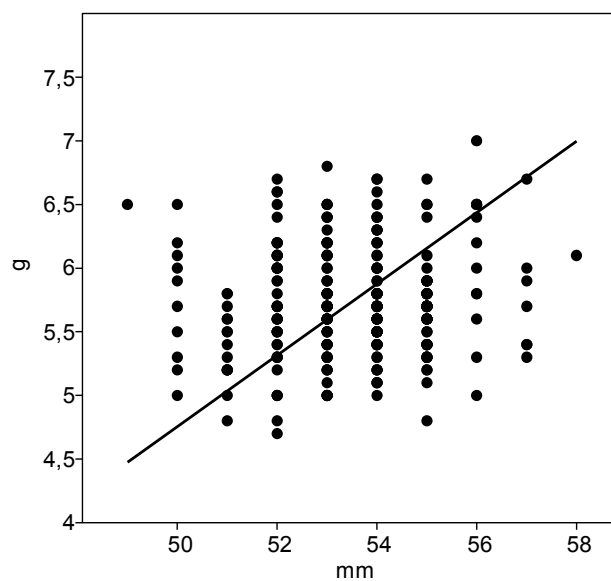
2008-ban az öreg és fiatal hímek szárnyhosszának és harmadik kézevezőjük hosszának átlaga lényegesen nagyobb volt, mint a tojóké. A fiatal hímek és tojók vonulási zsírtartalékának átlaga lényegesen nagyobb volt, mint az öreg hímeké és tojóké. A fiatal hímek testtömeg átlaga lényegesen nagyobb volt, mint az öreg tojóké. A mellizom fejlettségének átlaga mindegyik kor és ivarcsoportnál hasonló volt (3. táblázat). A madarak szárnyhossza és a testtömege között nem volt szoros pozitív összefüggés (3. ábra), vagyis a hosszabb szárnyú madaraknak sok esetben nem volt nagyobb a testtömegük. A királykák raktározott zsírmennyisége és testtömege között szoros pozitív kapcsolatot mutattunk ki (4. ábra).

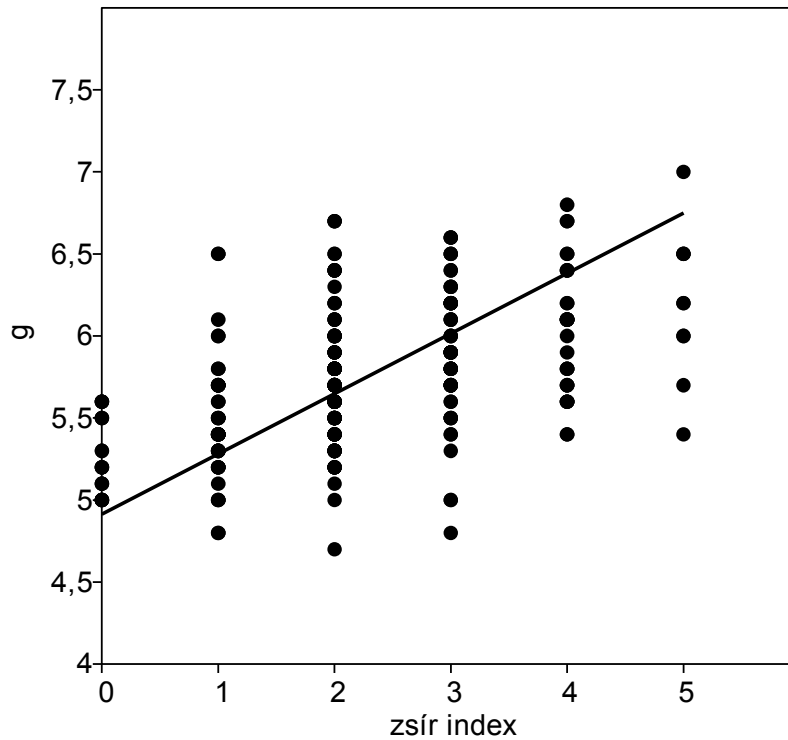

1. ábra. Napi fogások 2008-ban

2. ábra. Óránkénti fogások 2008-ban

3. ábra. Szárnyhossz és testtömeg kapcsolata fiatal hímeknél, $r=0,08$; $p>0,05$

4. ábra. Vonulási zsírtartalom és testtömeg kapcsolata fiatal hímeknél,
 $r=0,52$; $p<0,01$

3. táblázat. A madarak biometriai adatainak átlaga 2008-ban

	szárny mm	3.ké. mm	testtömeg g	zsír	izom
öreg hím	53,50±1,37 32	39,91±1,53 32	5,67±0,39 32	1,94±1,29 32	2,18±0,39 32
öreg tojó	50,92±1,49 13	37,38±1,50 13	5,46±0,43 13	1,46±1,45 13	2,31±0,48 13
fiatal hím	53,48±1,55 275	40,16±1,74 274	5,72±0,44 272	2,23±1,19 275	2,27±0,57 275
fiatal tojó	51,57±1,75 135	38,48±2,04 135	5,52±0,39 134	2,32±1,21 132	2,38±0,56 135
ANOVA	F=50,44 p<0,01	F=32,5 p<0,01	F=7,87 p<0,05	F=2,6 p<0,5	F=1,67 p>0,05

Vonuló madarak éves fogása és térbeli eloszlása

Baráth Réka – Kalmár Sándor – Gyurácz József

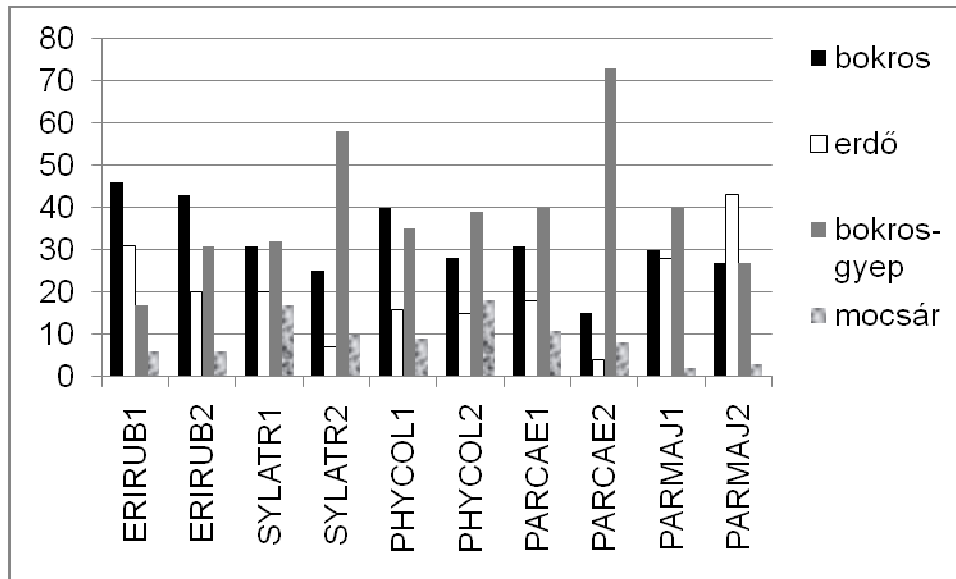
Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjzosi@ttk.nyme.hu

R. Baráth, S. Kalmár, J. Gyurácz: Annual local abundance and spatial distribution of migratory birds

The dispersion index of all migratory bird species revealed clumped distribution both in small annual capture year and the large annual capture year. The aggregation of Blackcap, Blue Tit and Great Tit was significantly higher in large annual capture year than in small one.

Öt vonuló madárfaj (vörösbegy *Erithacus rubecula* rövidítve: ERIRUB, barátposzáta *Sylvia atricapilla* rövidítve: SYLATR, csilpcsalpüzike *Phylloscopus collybita* rövidítve: PHYCOL, kék cinege *Parus caeruleus* rövidítve: PARCAE, széncinege *P. major* rövidítve: PARMAJ) térbeli eloszlását vizsgáltuk kis és nagy fogású évek őszi vonulási időszakában. Az alábbi táblázat tartalmazza az éves fogásokat, az éves sűrűséget (egy hálóra számított átlagos évi fogás), szórás (SD) értéket, a térbeli eloszlást jellemző ún. diszpergáltsági indexet (I) és a Chi-négyzet próba értékét. Ha $I=1$, akkor a befogott madarak térbeli eloszlása véletlenszerű, ha $I<1$, akkor egyenletes (diszpergált), ha $I>1$, akkor pedig csoportos (aggregált). Nagyfokú aggregáltság esetén, a madarak nagy részét néhány hálóval fogtuk be. A diszpergáltsági mutató (I) alapján a vizsgált fajok őszi vonulási időszakban befogott példányai mindegyik évben csoportos eloszlást mutattak, de amíg a vörösbegy és a csilpcsalpüzike csoportos térbeli eloszlása a kis és nagy fogású években hasonlóan kismértékű volt, addig a barátposzáta, kék cinege és széncinege aggregálódása lényegesen nagyobb mértékű volt a nagy fogású évben, mint amikor kisebb egyedszámban fogtuk be a madarakat. A nagy fogású években a barátposzáta és a kék cinege példányainak túlnyomó részét (58%, illetve 73%) a bokros-gyep területén, míg a széncinegék többségét (43%) az erdőben fogtuk be (1. ábra).

	ERIRUB		SYLATR		PHYCOL		PARCAE		PARMAJ	
	2003	2007	2002	2009	2002	2004	2003	2004	2006	2010
éves fogás	565	911	393	1132	237	558	119	1040	141	958
sűrűség	19,48	31,41	13,55	39,03	8,17	19,24	4,10	35,86	4,86	33,03
SD	17,68	20,06	11,69	41,88	7,69	15,36	5,46	74,01	5,15	45,34
I	16,05	12,81	10,08	44,92	7,23	12,26	7,26	152,75	5,46	62,23
Chi ²	205,09	230,26	26,32	712,26	59,71	81,09	25,37	1344,00	43,97	306,62
p	<0,001									

1. ábra. A befogott madarak százalékos megoszlása élőhely-típusonként

Marcal-medencében gyűrűzött madárfajok listája 2007-től 2012-ig

Aczél Gergely

9532 Külsővat, Raffel M. u.1., e-mail: gergely.aczel@gmail.com

G. Aczél: A list of birds ringed in the valley of Marcal

In total, 1502 specimens of 58 species were ringed between 2007 and 2012 in the valley of Marcal. The table below shows the species and numbers of ringed birds.

A Marcal-medencében 2004 óta tartok madárgyűrűzéseket, de a kezdeti években ezek még alkalmoszerűek voltak és kizárólag Külsővat település környékére korlátozódtak. Az első többnapos gyűrűző táborot csak 2007 augusztusában tartottuk meg a Marcal-medence csöglei szakaszán a Pápa és Környéke Természetvédelmi egyesület nevében. Ezt követően már rendszeresen minden év augusztusában megszervezzük az öt-tíz napig tartó nomád sáttáborunkat, aminek elsődleges célja a területen vonuló és táplálkozó madarak meggyűrűzése, és ezáltal a terület madárvonulás alatt betöltött szerepének felmérése. 2009-ig a táborot mindig a Csöglei láprétre szerveztük, majd 2010-ben a gyakori szelek miatt otthagytuk a területet, és a Külsővat-Bánhalmapusztától nyugatra fekvő égeres füzes láperdős területre települtünk át. Az alábbi táblázat a 2007 és 2012 között gyűrűzött 58 madárfaj egyedszámát tartalmazza a fajok abc sorrendjében.

	Magyar név	Latin név	Példányszám
1.	Barátcinege	<i>Parus palustris</i>	16
2.	Barátposzáta	<i>Sylvia atricapilla</i>	386
3.	Berki tücsökmadár	<i>Locustella fluviatilis</i>	4
4.	Cigánycsuk	<i>Saxicola rubicola</i>	5
5.	Citromsármány	<i>Emberiza citrinella</i>	25
6.	Cserregő nádiposzáta	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	52
7.	Csilpcsalpüzike	<i>Phylloscopus collybita</i>	38
8.	Csuszka	<i>Sitta europaea</i>	3
9.	Énekes nádiposzáta	<i>Acrocephalus palustris</i>	37
10.	Énekes rigó	<i>Turdus philomelos</i>	14
11.	Erdei pinty	<i>Fringilla coelebs</i>	5
12.	Erdei pityer	<i>Anthus trivialis</i>	1
13.	Erdei szürkebegy	<i>Prunella modularis</i>	2
14.	Fekete rigó	<i>Turdus merula</i>	21
15.	Fitiszfüzike	<i>Phylloscopus trochilus</i>	5
16.	Foltos nádiposzáta	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	121
17.	Függőcinege	<i>Remiz pendulinus</i>	1
18.	Fülemüle	<i>Luscinia megarhynchos</i>	4
19.	Füsti fecske	<i>Hirundo rustica</i>	8
20.	Gyurgyalag	<i>Merops apiaster</i>	4
21.	Haris	<i>Crex crex</i>	1
22.	Kakukk	<i>Cuculus canorus</i>	1
23.	Karvalyposzáta	<i>Sylvia nisoria</i>	2
24.	Kékbegy	<i>Luscinia svecica</i>	6
25.	Kék cinege	<i>Parus caeruleus</i>	65
26.	Kenderike	<i>Carduelis cannabina</i>	1
27.	Kerti geze	<i>Hippolais icterina</i>	26
28.	Kerti rozsdafarkú	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1
29.	Kerti poszáta	<i>Sylvia borin</i>	115
30.	Kis fakopáncs	<i>Dendrocopos minor</i>	3

31.	Kis poszáta	<i>Sylvia curruca</i>	15
32.	Kormos légykapó	<i>Ficedula hypoleuca</i>	23
33.	Közép fakopáncs	<i>Dendrocopos medius</i>	1
34.	Mezei pacsirta	<i>Alauda arvensis</i>	1
35.	Mezei poszáta	<i>Sylvia communis</i>	76
36.	Mezei veréb	<i>Passer montanus</i>	37
37.	Nádi tücsökmadár	<i>Locustella luscinioides</i>	30
38.	Nádirigó	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	10
39.	Nádi sármány	<i>Emberiza schoeniclus</i>	14
40.	Nagy fakopáncs	<i>Dendrocopos major</i>	5
41.	Nagy fülemüle	<i>Luscinia luscinia</i>	2
42.	Nyaktekercs	<i>Jynx torquilla</i>	7
43.	Örvös légykapó	<i>Ficedula albicollis</i>	1
44.	Őszapó	<i>Aegithalos caudatus</i>	48
45.	Réti tücsökmadár	<i>Locustella naevia</i>	5
46.	Rozsdás csuk	<i>Saxicola rubetra</i>	21
47.	Sárga billegető	<i>Motacilla flava</i>	30
48.	Sárgarigó	<i>Oriolus oriolus</i>	11
49.	Seregély	<i>Sturnus vulgaris</i>	1
50.	Sisegő füzike	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	33
51.	Szajkó	<i>Garrulus glandarius</i>	2
52.	Szécinege	<i>Parus maior</i>	78
53.	Szürke légykapó	<i>Muscicapa striata</i>	13
54.	Tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	39
55.	Vadgerle	<i>Streptopelia turtur</i>	1
56.	Vörösbegy	<i>Erithacus rubecula</i>	20
57.	Zöldike	<i>Carduelis chloris</i>	4
58.	Zöld küllő	<i>Picus viridis</i>	1
Összesen:			1502

A Vát és Porpác határában tervezett repülőtér területén és környékén előforduló madárfajok fészkelési időszakban

Gyurácz József

Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjozsi@ttk.nyme.hu

J. Gyurácz: Bird species occurred in the breeding season at the planned airport of Vát
59 bird species were observed during breeding season in 2010 on the study area. There were three strictly protected species among the breeding birds: Black Stork, White Stork and Corncrake.

A tervezett reptér területe a 86-os főút váti elkerülő szakaszától DK-i irányban húzódik a Szombathely-Sárvár vasútvonalig, egy kb. 5 km hosszú és 1,2 km széles sávban. Nyugaton a Rátka-patak medrével, keleten a Vátot Porpáccal összekötő földút határolja. 2010 költési időszakában (május-június-július) a vonalas módszer (line-transect) alkalmazásával felmértem a reptér területén és annak 1-2 kilométeres körzetében átrepülő, illetve ott megpihenő, fészkelő, táplálkozó madárfajok egyedszámát. A megfigyelések kiterjedtek Bögöt (B), Nemesböd (N), Porpác (P), Vasszilvagy (S) és Vát (V) községek határára. A megfigyelt 59 madárfaj példányszámát, megfigyelésének dátumát (hó, nap) és községhatárát (K) az alábbi táblázat tartalmazza. A fajok sorrendje Magyarország Madarainak Névjegyzéke (1998) sorrendjét követi. Fészkelési időszakban kettő fokozottan védett (fehér gólya *Ciconia ciconia*: településeken 1-1 fészkelő pár, fekete gólya *C. nigra*: Köles-tetőn 1 példány) és egy a fokozottan védett és globálisan veszélyeztetett faj (SPEC1, haris *Crex crex*: alkalmi fészkelő, Vasszilvagy, rét 1 hallott példány) fordult elő a vizsgált területen.

Faj	05. 19.	05. 20.	05. 22.	06. 01.	06. 10.	06. 17.	06. 24.	07. 07.	07. 08.	07. 10.	07. 15.	K
Szürke gém <i>Ardea cinerea</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	V
Fehér gólya <i>Ciconia ciconia</i>	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	B P
Fekete gólya <i>Ciconia nigra</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	P
Bütykös hattyú <i>Cygnus olor</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	B
Héja <i>Accipiter gentilis</i>	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	P V
Karvaly <i>Accipiter nisus</i>	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	P S
Egerészölyv <i>Buteo buteo</i>	8	1	3	7	8	4	5	3	8	2	1	B

<i>ochruros</i>												V
Vörösbegy <i>Erithacus rubecula</i>	2	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	P V
Cigánycsuk <i>Saxicola rubicola</i>	1	0	2	2	1	1	1	2	0	0	2	B P V
Fülemüle <i>Luscinia megarhynchos</i>	1	0	1	3	0	0	0	0	0	0	1	PV
Énekes rigó <i>Turdus philomelos</i>	2	0	1	4	1	0	0	0	0	1	0	P V
Fekete rigó <i>Turdus merula</i>	3	1	3	5	1	1	4	0	0	0	1	P V V
Énekes nádiposzáta <i>Acrocephalus palustris</i>	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	P
Kerti poszáta <i>Sylvia borin</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	V
Mezei poszáta <i>Sylvia communis</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	V
Kis poszáta <i>Sylvia curruca</i>	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	P V S
Barátposzáta <i>Sylvia atricapilla</i>	1	0	4	2	1	1	3	1	0	0	0	P S V
Csilpcsalpfüzike <i>Phylloscopus collybita</i>	0	0	0	1	0	0	2	2	0	0	1	B P S V
Szürke légykapó <i>Muscicapa striata</i>	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	P
Kék cinege <i>Parus caeruleus</i>	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	P
Szécinege <i>Parus major</i>	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0	2	B P V
Csuszka <i>Sitta europaea</i>	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	B P
Szajkó <i>Garrulus glandarius</i>	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0	0	P V
Dolmányos varjú <i>Corvus corone cornix</i>	4	0	0	0	0	4	2	0	0	3	1	N P S
Holló <i>Corvus corax</i>	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	N
Sárgarigó <i>Oriolus oriolus</i>	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	B P
Tövisszúró gébics <i>Lanius collurio</i>	1	0	1	2	2	1	3	2	1	2	2	B N P V S
Seregély <i>Sturnus vulgaris</i>	0	5	20	12	0	3	1	12	200	15	150	N

												P V S
Házi veréb <i>Passer domesticus</i>	0	0	3	0	0	10	0	1	3	0	50	P
Mezei veréb <i>Passer montanus</i>	1	2	0	5	0	25	3	13	0	5	80	B P V
Erdei pinty <i>Fringilla coelebs</i>	3	0	3	4	0	0	1	2	0	0	1	B P V S
Meggyvágó <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	V
Zöldike <i>Carduelis chloris</i>	0	0	2	2	1	0	0	3	2	2	2	P V
Tengelic <i>Carduelis carduelis</i>	0	0	0	0	1	3	2	1	0	0	5	B P V
Kenderike <i>Carduelis cannabina</i>	0	0	2	2	0	0	2	1	0	0	0	P V
Citromsármány <i>Emberiza citrinella</i>	1	1	4	3	2	3	1	1	2	2	6	B P S V
Sordély <i>Emberiza calandra</i>	1	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	P V
Összesen	148	13	89	110	29	75	55	68	220	42	340	

Érdekes megfigyelések Vas megyéből 2012-ben

Kóta András

9700 Szombathely, 11-es huszár út 126., e-mail: vasimadarasz@gmail.com

A. Kóta: Avifaunistical data from Vas County, 2012

The report presents the most interesting data from the season 1 January and 31 October 2012.

Az MME Vas megyei Csoportjának (Chernel István MTE) év eleji közgyűlésén ismertettem programunkat, amellyel a megyében előforduló szórványos és ritka madárfajok megfigyelési adatainak rendszerezettebb gyűjtését céloztuk meg. Alábbi dolgozatomban ismertetem 2012. január 1. és október 31. között néhány aktív vasi madarász (elősorban Gyurácz József, Illés Péter, Kis Pál, Kóta András, Németh Csaba és Somogyi Csaba) által látottakat, kiegészítve a www.birding.hu honlapon

közölt észlelésekkel, a tömördi gyűrűzőtábor adataival, és egyéb szóbeli közlések nyomán megszerzett információkkal. A legritkább madárfajok esetében a Cinege 15. számában megjelent „VAS MEGYE MADARAINAK NÉVJEGYZÉKE” által megadott adatok alapján adtam meg a megfigyelések számát, figyelembe véve a Névjegyzék lezárása után a megyében előkerült, számomra ismert adatokat is.

A megye madárfaunája az összegyűjtött adatok szerint egy új fajjal gazdagodott 2012-ben, egy törpekuvikt (*Glaucidium passerinum*) fogott a Tömördi Madárvárta egyik hálója. 5 hitelesítendő madárfaj került elő a megyében, ebből 2 fajnál (törpekuvik és vándorfüzike) gyűrűzésük során készült elegendő bizonyító fotó. Három esetben csupán egy-egy megfigyelő látta az adott fajt és bizonyító fotók sincsenek, a dolgozatom lezárásáig az MME Nomenclator Bizottsághoz a részletes leírások nem érkeztek be, illetve még nem történt ezek elbírálása, ezért ezeket az adatokat (törpesas, Lukácsháza; világoshátú heringsirály, Kőszeg, illetve fekete sas, Kőszeg) még nem vettem bele az éves összesítésbe.

További kiemelkedő adatok 2012-ből: a szerecsensirály (*Larus melanocephalus*) 2.; a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) 3.; a gulipán (*Recurvirostra avosetta*) 3.-6.; a tavi cankó (*Tringa stagnatilis*) 4.; a pusztai ölyv (*Buteo rufinus*) 4.; a vörös kánya (*Milvus milvus*) 5.; a vándorfüzike (*Phylloscopus inornatus*) 6.; a bütykös ásólúd (*Tadorna tadorna*) 6.; a gólyatöcs (*Himantopus himantopus*) kb. 6.; az északi búvár (*Gavia stellata*) 7.; a Temminck-partfutó (*Calidris temminckii*) 7. és 8.; a lócsér (*Hydroprogne caspia*) 7.; a kis sirály (*Larus minutus*) 10. és 11.; a bölömbika (*Botaurus stellaris*) 11. előfordulása. A rendelkezésemre álló adatok szerint 2012-ben (január 1. és okt. 31. között) 200 madárfaj fordult elő Vas megyében.

Részletes lista azokról a madárfajokról, amelyekről legfeljebb 3 megfigyelés gyűlt össze 2012-ben, illetve néhány érdekesebb madárfaj fészkeléséről. A fajok sorrendje Magyarország Madarainak Névjegyzéke (2008) sorrendjét követi:

Vetési lúd (*Anser fabalis*)

Március 1. Celldömölk, Marcal-medence 2 pld. (Somogyi Csaba)

Március 15. Celldömölk, belvíz 1 pld. (Somogyi Csaba, Zsolnai Roland)

Nagy lilik (*Anser albifrons*)

Március 7. Szombathely, gyöngyöshermáni kavicsbányató 4 pld. (Kóta András)

Bütykös ásólúd (*Tadorna tadorna*)

Április 27. Rátót, kavicsbánya 1 tojó pld. (Kis Pál)

Északi búvár (*Gavia stellata*)

Október 29.-30. Szombathely, Csónakázó-tó 1 juv. pld. (Habuczki Zoltán és többen mások)

Feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*)

Szept. 28.-án bukkant fel egy madár az Abért-tavon (Németh Csaba), majd attól kezdve folyamatosan megfigyelhető volt 1-4 példány egészen november elejéig a területen.

Bölgébika (*Botaurus stellaris*)

Május 1. Püspökmolnári, Transzkavics bányató 1 pld. repült fel az egyik nádfoltból (Kis Pál)

Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)

Április 11. Püspökmolnári, Transzkavics bányató 1 imm. pld. (Kis Pál)

Vörös géme (*Ardea purpurea*)

Április 9. Nemeskocs, 1 pld. átrepült a Marcal felett (Hencz Péter, Varga Ferenc és Somogyi Csaba)

Május 29. Szergény, Marcal-mente 1 átrepülő példány (a hamvas rétihéja védelmi tábor résztvevői)

Augusztus 29. Rátót, kavicsbánya 1 juv. pld. (Kis Pál)

Barna kánya (*Milvus migrans*)

Március 1. Celldömölk, Marcal mente 1 pld. (Somogyi Csaba)

Április 29. Rátót, kavicsbánya 1 pld. (Kis Pál)

Július 9. Vasszécseny, szántó 1 pld. (Kóta András)

Vörös kánya (*Milvus milvus*)

Március 24. Lukácsháza, É-i faluvég 1 pld. (Németh Csaba és Németh Adél)

Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*)

Május 29. Szergény, kaszált rétek 2 hím pld. (Somogyi Csaba)

Pusztai ölyv (*Buteo rufinus*)

Június 12. Szergény, rétek 1 pld. (Vasuta Gábor és Kocsis Krisztina)

Gatyás ölyv (*Buteo lagopus*)

Április 23. Bucus, külterület 1 pld. (Kóta András)

Halászsas (*Pandion haliaetus*)

Március 31. Kőszeg, Abért-tó 1 pld. (Németh Csaba és tsai)

Április 8. Egyházashollós, kavicsbányató 1 pld. (Kis Pál)

Május 8. Ikervár, halastó 1 pld. (Koszorús Péter)

Kék vércse (*Falco vespertinus*)

Május 29. Szergény, Marcal mente 1 tojó pld. (Somogyi Csaba és a hamvas rétihéja-védelmi tábor résztvevői)

Kis sólyom (*Falco columbarius*)

Január 28. Celldömölk, Kismező 1 tojó pld. (Hencz Péter és Somogyi Csaba)

Március 31. Sé, külterület 1 pld. (Kóta András)

Április 1. Sorokpolány, szántók, 1 pld. (Habuczki Zoltán és Berta Viktória)

Kerecsensólyom (*Falco cherrug*)

Április 28. Vasasszonyfa, Söptei mgtsz 1 pld. (Habuczki Zoltán)

Kis vízcibé (*Porzana parva*)

Április 30. Lukácsháza, belterület 1 mentett pld. (Németh Csaba)

Haris (*Crex crex*)

Május 10. Kőszeg, Alsórét 3 pld. hangja (Illés Péter és Kóta András)

Daru (*Grus grus*)

Március 7. Szombathely, gyöngyöshermáni kavicsbányató 21 pld. átrepült (Kóta András)

Gulipán (*Recurvirostra avosetta*)

A kőszegi Abért-tavon 4 alkalommal figyelték meg a fajt:

Március 22. 10 pld (Nagy László), március 24. 8 pld. (Busa Ákos), március 27. 1 pld. (Németh Csaba), ill. Ápr. 13. 1 pld. (Németh Csaba). A madarak

valószínűleg részben ugyanazok voltak, de nem tartózkodtak állandóan a területen.

Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)

Április 6. Rátót, kavicsbánya 1 pld. (Kis Pál)

Temminck-partfutó (*Calidris temminckii*)

Április 27. Rátót, kavicsbánya 1 pld. (Kis Pál)

Július 30. Csepreg, kavicsbánya 1 pld. (Kóta András és tsai)

Havasi partfutó (*Calidris alpina*)

Szeptember 21. Rátót, kavicsbánya 1 pld. (Kis Pál)

Kis sárszalonna (*Lymnocyptes minimus*)

Február 8. Szombathely, Perint-part 1 pld. (Vörös Norbert)

Tavi cankó (*Tringa stagnatilis*)

Július 9. Csepreg, meggyespusztai kavicsbányató 1 ad. nászruhás pld. (Kóta András)

Szerecsensirály (*Larus melanocephalus*)

Augusztus 16.-19. Ölbő, horgásztavak 1 juv. pld. (Kóta András, ill Kóta András és Habuczki Zoltán)

Kis sirály (*Larus minutus*)

Április 28. Kőszeg, Abért-tó 11 pld. (Illés Péter)

Október 15. Kőszeg, Abért-tó 1 ad téli tollazatú pld. (Kóta András)

Lócsér (*Hydroprogne caspia*)

Április 12. Kőszeg, Abért-tó 2 pld. (Németh Csaba)

Réti fülesbagoly (*Asio flammeus*)

Október elején Bükrről került be a kőszegi Chernel-kertbe egy szárny sérült madár (Horváth Ildikó)

Törpekuvík (*Glaucidium passerinum*)

Augusztus 25. Tömörd 1 pld. gyűrűzve (Bánhidi Péter és sokan mások)

Vándorfüzike (*Phylloscopus inornatus*)

Október 8. Tömörd 1 pld. gyűrűzve (Németh Csaba és sokan mások)

Barkóscinege (*Panurus biarmicus*)

Október 29. Kőszeg, Abért-tó 4 pld. (Illés Péter)

Fenyőszajkó (*Nucifraga caryocatactes*)

Október 13. Kőszeg, külvárosi kert 1 pld. (Illés Péter)

Október 18. Kőszeg, temető 1 pld. (Illés Péter)

Október 26. Szombathely, Rigóvölgyi út 1 pld. (Habuczki Zoltán)

Érdekes fészkelések:

Kontyos réce (*Aythya fuligula*)

1 pár fészkelés sikeresen a kőszegi-lukácsházi Abért-tavon. A faj a legnagyobb fagyok elmúltával, március végétől kezdve folyamatosan jelen volt a tavakon. Először július 13-án vezette elő egy tojó a 6 db, egészen apró, 1-2 napos fiókáját (Kóta András), amelyek közül a következő napokban sajnos 2 elpusztult. Július 16.-án és 19.-én (Illés Péter, ill. Kóta András) már csak 4 fiókát láttunk. A fészkek pontos helye sajnos nem ismert.

Küszvágó csér (*Sterna hirundo*)

2 pár sikeres fészkeléséről szereztünk tudomást. 1 pár repített sikeresen 3 fiókát az ölbői horgásztavak egyik zátonyán. A kottlást május 24-én vettük észre (Somogyi Csaba és Kóta András), majd a legközelebbi bejárás alkalmával, június 20-án már 3, repülni tudó, de még eleségért kolduló, majdnem kifejlett fióka került a távcső elé (Kóta András). Sajnos a költés után felszámolták ezt a

kis zátonyt. A másik sikeres pár a Tormásliget-Meggyespusztához közeli kavicsbányában volt. A kotlást és területfeltést először június 20-án tapasztaltuk, majd július 30-án egy majdnem kitollasodott, de valószínűleg még nem röpképes fiókat figyeltek meg (Illés Péter és tsai).

Uhu (*Bubo bubo*)

A Kőszegi-hegységben 1 ismert fészkelőhelyről 1 fióka repült ki (Illés Péter)

Remélem, hogy a jövőben az adatgyűjtést még több Vas megyei madarászra ki tudom terjeszteni, hogy a 2013-as éves beszámoló a mostaninál (is) pontosabb képet adjon a megye madárvilágáról. Köszönöm mindenkinek, akik aktívan hozzájárultak a 2012-es összefoglaló megírásához és szóban, e-mailben, sőt néha sms-ben eljuttatták nekem az érdekes megfigyeléseiket (Gyurác Zósef, Habuczki Zoltán, Illés Péter, Koszorús Péter, Németh Csaba és Somogyi Csaba). Egyes megfigyelők adatai a www.birding.hu madártani honlap adatbázisából származnak, nekik is köszönettel tartozom (elsősorban Kis Pál, továbbá: ifj. Bedőcs Gyula, Busa Ákos, Harsányi Krisztián, Tóth László, Tóth Kornél, ifj. Vasuta Gábor és Vörös Norbert)

Madártani megfigyelések a gyöngyöshermáni kavicsbányatőről a 2011-es évben

Kóta András

9700 Szombathely, 11-es huszár út 126., e-mail: vasimadarasz@gmail.com

A. Kóta: Summary of bird watching at the Lake of Gyöngyöshermán in 2011

This year monitoring was carried out at the gravel mine lake of Gyöngyöshermán. The paper presents data about some of the interesting species and a list about the common species.

2011 folyamán összesen 7 alkalommal (febr. 23., márc. 9., ápr. 20., máj. 24., aug. 10., nov. 9., nov. 23.) sikerült madármegfigyelést végeznem a gyöngyöshermáni kavicsbányatavaknál. A felmérésem adatainak egy része a 2011-es évi „Nyugat-Magyarország Fészkelő Madarainak Elterjedési Atlaszát” is gyarapította. Májusban Lukács Zoltánnal közösen madarásztam, a többi alkalommal egyedül voltam. Egy-egy területbejárásra átlagosan 2 óra jutott, ami épp elég, hogy a legnagyobb tavat körbejárjam és a két közepes tóegységre több helyről ránézzek. A terület változatosságára utal, hogy az egyik bejárás alkalmával (nov. 9.) kilenc récefaj került távcsövem elé. Csupán ebből a néhány faunisztikai adatból is egyértelműen látszódik, hogy a gyöngyöshermáni kavicsbányatavak kiemelkedő szerepet játszanak számos vízimadár faj vonulása szempontjából Vas megyében. A következő években is

érdemes lenne a területet minél alaposabban nyomon követni, hogy a megye madárvilágáról pontos és valós képet kapjunk.

Legérdekesebb megfigyelések:

Üstökösréce (*Netta rufina*): rendszeresnek mondható volt 2011-ben, de fészkelési időszakban nem sikerült megfigyelni. Előfordulások: febr. 23. 1 gácsér; márc. 9. 7 példány (4 gácsér és 3 tojó); Nov. 9. 3 pld. és minden valószínűség szerint ugyanaz a 3 madár nov. 23-án.

Cigányréce (*Aythya nyroca*): 2 pld. egy nagy, vegyes récecsapatban nov. 9-én.

Kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmaeus*): 4 pld. halászott a nádasos tavon, majd szárítottak a vízből kiálló száraz ágakon nov. 9-én, minden bizonnyal ugyanazokat a madarakat láttam nov. 23-án ugyanott.

Bölömbika (*Botaurus stellaris*): 1 megkésített vonuló madár repült fel a nádasból nov. 9-én.

Fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida*): 4 pld. vadászott alig fél óráig a nádasos tó felett május 24-én.

Fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*): 4 pld. a nádasos tó felett ápr. 20-án.

Egyéb megfigyelések:

Bütykös hattyú (*Cygnus olor*): Feltételezhető fészkelő, márciusban 3 revírt tartó pár volt a nádasos tavon, nászviselkedést is megfigyeltem, de azután se a fészket/fészkeket nem találtam, se kikelt fiókákat nem sikerült megfigyelni. A terület jellegzetes faja, maximális példányszám 47 db. Március 9-én sikerült a jég szélén álló madarak között 3 színes lábgyűrűt leolvasni, amelyek nemsokkal korábban a szombathelyi Csónakázó-tavon lettek jelölve.

Nyári lúd (*Anser anser*): nov. 23. 9 példány.

Fütyülő réce (*Anas penelope*): febr. 23. 3 pld.; nov. 9. 12 pld.; nov. 23. 3-4 pld.

Kendermagos réce (*Anas strepera*): márc. 9. 1 gácsér; nov. 9. 8 pld.; nov. 23. 1 pld.

Csörgő réce (*Anas crecca*): márc. 9. 60 pld.; nov. 9. 18 pld.; nov. 23. 6-8 pld.

Nyílfarkú réce (*Anas acuta*): 3 alkalommal 1-1 gácsér (febr. 23., nov. 9., nov. 23.).

Böjti réce (*Anas querquedula*): ápr. 20. 6-8 pld.

Kanalas réce (*Anas clypeata*): márc. 9. 4 gácsér, ápr. 20. 6 példány.

Barátréce (*Aythya ferina*): febr. 23. 7 pld.; nov. 9. 60 pld.; nov. 23. kb. 20 pld.

Kontyos réce (*Aythya fuligula*): 1 megfigyelés: nov. 9. 3 példány.

Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*): legalább egy pár költött sikeresen.

Búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*): csupán egy alkalommal láttam 6 példányt májusban.

Vörös gém (*Ardea purpurea*): 1 pld. pihent meg vonulás közben a tó egyik nádszegélyében ápr. 20-án.

Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*): április 20-án sikerült egy adult hím madarat megfigyelni, mely csupán átvonult a terület felett.

Szárccsa (*Fulica atra*): több pár is sikeresen nevelt fel fiókákat, jellemző madara a tavaknak, max. példányszám nov. 9-én 140-150 példány volt.

Kis lile (*Charadrius dubius*): feltételezhető fészkelő, de sajnos fészket vagy kirepült fiókákat nem láttam. 2 megfigyelési adat: ápr. 20. 1 pld. (közvetlenül a kavicsválogató gép mellett riasztott rám), ill. május 24. 1 pld.

Szürke cankó (*Tringa nebularia*): aug. 10. 1 pld. átrepült, szólt.

Jellegzetes madarak a fészkelési időszakban (a korábban említetteken kívül) a teljesség igénye nélkül: tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), egerészölyv (*Buteo buteo*), parlagi galamb (*Columba livia f. domestica*), vadgerle (*Streptopelia turtur*), kakukk

(*Cuculus canorus*), búbospacsirta (*Galerida cristatus*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), cigánycsuk (*Saxicola torquatus*), fekete rigó (*Turdus merula*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), mezei poszáta (*Sylvia communis*), csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*), függőcinege (*Remiz pendulinus*), sárgarigó (*Oriolus oriolus*), csóka (*Corvus monedula*), vetési varjú (*Corvus frugilegus*), mezei veréb (*Passer montanus*), csicsörke (*Serinus serinus*), kenderike (*Carduelis cannabina*), citromsármány (*Emberiza citrinella*), nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*).

Köszönettel tartozom Kováts István üzemvezetőnek (KÓKA Kft.; SZOKA-Szombathelyi kavicsbánya) a területre való belépésem engedélyezéséért!

Madárfaunisztikai adatok a Rába körmendi partjáról

Bedőcs Gyula

9900 Körmend, Rákóczi u. 68. 1/5., e-mail: bedocs.gyula@t-online.hu

Gy. Bedőcs: Some new avifaunistical data from Rába Basin

The report presents the most interesting data from the author's diary in 2012.

A Rába körmendi szakaszán 2012-ben az alábbi madárfajokat figyeltem meg:

Egerészölyv (*Buteo buteo*): 2012.05.21. 1 pld.
 Vadgerle (*Streptopelia turtur*): 2012.05.09. 2 hím pld.
 Kakukk (*Cuculus canorus*): 2012.-05.-08.1 hím pld.
 Sarlósfecske (*Apus apus*): 2012.05.09. 3 pld. repült
 Jégmadár (*Alcedo atthis*): 2012.05.15. 1 pld.
 Gyurgyalag (*Merops apiaster*): 2012.05.11. 1 pld.
 Partifecske (*Riparia riparia*): 2012.05.11. 1 pld.
 Füstifecske (*Hirundo rustica*): 2012.05.14. 5 pld.
 Barázdabillegető (*Motacilla alba*): 2012.05.10. 1 tojó pld.
 Erdei szürkebegy (*Prunella modularis*): 2012.05.21. 1 tojó pld.
 Fülemüle (*Luscinia megarhynchos*): 2012.05.09.1 hím pld. énekelt
 Házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*): 2012.05.10. 1 tojó
 Berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*): 2012.05.21.1 pld.
 Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*): 2012.05.08.1 hím pld. énekelt
 Csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*): 2012.05.14. 1 pld.
 Szürke légykapó (*Muscicapa striata*): 2012.05.10. 1 tojó pld.
 Kék cinege (*Parus caeruleus*): 2012.05.09.1 tojó pld.
 Széncinege (*Parus major*): 2012.05.14.1 pld tojó vitte az etető anyagot a fiókáknak
 Függőcinege (*Remiz pendulinus*): 2012.05.11. 1 pld.
 Sárgarigó (*Oriolus oriolus*): 2012.-05.-09. 2 hím pld. énekelt
 Tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*): 2012.05.11. 1 hím pld.
 Holló (*Corvus corax*): 2012.05.14. 1 pld.
 Seregély (*Sturnus vulgaris*): 2012.05.08. 2 pld.

Marcal-medence madárfajainak jegyzéke

Aczél Gergely

9532 Külsővat, Raffel M. u.1., e-mail: gergely.aczel@gmail.com

G. Aczél: A list of birds in the valley of Marcal

The article reports 196 observed species in the valley of Marcal.

A Marcal-medencében folytatott kutatásaink a Marcal folyó Kamondtól Egyházaskeszőig terjedő szakaszán található lápréteket és egykori árterületeket, valamint a határoló településeket érintik (Kamond, Boba, Nagypirit, Kispirit, Nemeskocs, Csögle, Egeralja, Adorjánháza, Külsővat-Bánhalmapusztá, Külsővat, Mersevát, Marcalgergelyi, Vinár, Szergény, Kemeneshőgyész). A medence Marcalgergelyitől Bobáig terjedő szakasza a legrégebb óta kutatott területe (Aczél Gergely megfigyelései 1994-től), ezért a legtöbb adat ebből a térségből áll rendelkezésre. A megfigyeléseket végezték: Aczél Gergely, Benedek Veronika, Hencz Péter, Kovács Attila, Somogyi Csaba, Turny Zoltán, Varga Ferenc.

Megfigyelt madárfajok listája. A fajok sorrendje Magyarország Madarainak Névjegyzéke (1998) sorrendjét követi:

1. Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*)
A faj a Szélmezői-horgásztavaknál rendszeresen költ, de a Marcal főcsatornájában csak ritka fészkelő.
2. Búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*)
A Marcal-medencében csak a Szélmezői-horgásztavaknál található meg, ahol rendszeres fészkelő.
3. Kárókatona (*Phalacrocorax carbo*)
Vonulási időben előfordul a területen, valamint nagyobb áradások idején, de nem jelenik meg, mint fészkelő faj.
4. Kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)
Ritka átvonuló.
5. Bölömbika (*Botaurus stellaris*)
A Szélmezői-horgásztavaknál és a Nemesgörsöny melletti láprétek nagyobb nádfoltjaiban fészkel, a medence többi területén vonulásban vagy kóborlásban mutatkozik.
6. Törpegém (*Ixobrychus minutus*)
Nagypiriti kavicsbánya tavaknál és a Szélmezői-horgásztavaknál költ.
7. Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
Ritka vendég. A Szélmezői horgásztó gémtelepénél a fészkelése elképzelhető, de erről még nincs adatunk.
8. Kis kócsag (*Egretta garzetta*)
Kis példányszámú átvonuló a medencében, fészkeléséről még nincs adatunk.

9. Nagy kócsag (*Egretta alba*)
Egész évben megfigyelhető a Marcal-medencében, a Szélmezői-horgásztavaknál 4-8 pár fészkel a tórendszer zavartalanabb nádasában.
10. Szürke gém (*Ardea cinerea*)
Egész évben megfigyelhető a medence területén, fészkelése ez idáig még nem bizonyított.
11. Vörös gém (*Ardea purpurea*)
Ritka vendég a medence területén. Egyedül a Szélmezői-horgásztavaknál figyelhető meg kisebb fészkelő állománya.
12. Üstökögém (*Ardeola ralloides*)
Egyetlen adatunk van a fajról. (Hencz Péter, 2011. 05. 08. Szélmezői-horgásztavak, 1 példány)
13. Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)
Gyakori fészkelő. Állománya csökken.
14. Fekete gólya (*Ciconia nigra*)
Költési és vonulási időben is rendszeresen lehet találkozni a fajjal, de valószínűleg csak táplálkozásra használják a Marcal-medencét, mert fészkelésről mindeztidáig nincs információnk a megfigyelések gyakorisága azonban nő. Nagyobb belvizek és táplálékhiány esetén akár nagyobb példányszámban is megfigyelhetőek. 2004 augusztusában a Külsővat menti kiöntésekben 12 fekete gólyát több 100 kócsaggal és gémmel egyetemben lehetett megfigyelni. (Aczél Gergely 2004. augusztus 5-14. Külsővat)
15. Kanalasgém (*Platalea leucorodia*)
Vonulás alatt ritka vendég a területen.
16. Énekes hattyú (*Cygnus cygnus*)
Egy megfigyelésről van eddig adatunk. (Hencz Péter, 2011. március 08. Nagypirit)
17. Bütykös hattyú (*Cygnus olor*)
Rendszeres fészkelő a Marcal-medencében. A Marcal folyóban, és a környező bánya- és horgásztavakban is volt már példa a fészkelésére. Évente 2-3 pár megtelepedésére lehet számítani.
18. Nagy lilik (*Anser albifrons*)
Vonulás alatt és a téli hónapokban akár többeszes csapatokban találhatóak meg a medencében és időznek el egy-egy kukoricatarlón.
19. Kis lilik (*Anser erythropus*)
Egy megfigyelésről van eddig adatunk. (Hencz Péter, Varga Ferenc 2011. december 31. Kiscsősz)
20. Vetési lúd (*Anser fabalis*)
Vonulás alatt és a téli hónapokban akár többeszes csapatokban találhatóak meg a medencében és időznek el egy-egy kukorica tarlón.
21. Nyári lúd (*Anser anser*)
A Marcal-medencében egyedül a Szélmezői-horgásztavaknál költ rendszeresen 1-1 pár. Vonulás alatt néhány pár a vetési lúd csapatokkal együtt figyelhető meg a területen.
22. Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*)
A téli hónapokban egy-egy példány szórványosan megfigyelhető a nagy libacsapatokban.
23. Apácalúd (*Branta leucopsis*)
A téli hónapokban egy-egy példány szórványosan megfigyelhető a nagy libacsapatokban.

24. Tökés réce (*Anas platyrhynchos*)
Egész évben állandó. Szinte minden kisebb-nagyobb élő vízfelületen megtalálhatóak és rendszeresen fészkelnek. Fészkelésükhöz akár már kisebb övárkok, csatornák is alkalmasak lehetnek.
25. Kendermagos réce (*Anas strepera*)
Vonulás alatt szórványosan megfigyelhető. Szélmezői-horgásztavaknál feltételezhetően fészkel.
26. Nyílfarkú réce (*Anas acuta*)
Vonulás alatt a nyíltabb vízfelületeken néhány példányszámban megfigyelhetőek.
27. Kanalas réce (*Anas clypeata*)
Vonulás alatt a nyíltabb vízfelületeken néhány példányszámban megfigyelhetőek.
28. Füttyülő réce (*Anas penelope*)
Vonulás alatt a nyíltabb vízfelületeken néhány példányszámban megfigyelhetőek.
29. Csörgő réce (*Anas crecca*)
Gyakori átvonuló.
30. Böjti réce (*Anas querquedula*)
Gyakori átvonuló.
31. Barátréce (*Aythya ferina*)
Vonulás alatt néhány példány megfigyelhető. Jelentősebb vízfelületek megjelenésekor nagyobb példányszámban is képviseltetik magukat a területen.
32. Üstökösréce (*Netta rufina*)
Ritka átvonuló, a Szélmezői-horgásztavaknál feltételezhetően 1-1 pár fészkel.
33. Cigányréce (*Aythya nyroca*)
Ritka átvonuló, a Szélmezői-horgásztavaknál néhány pár fészkel.
34. Kontyos réce (*Aythya fuligula*)
Ritka átvonuló faj.
35. Kerceréce (*Bucephala clangula*)
Egy megfigyelési adatunk van a fajról. (Aczél Gergely, 2004. április 2. Külsővat)
36. Rétisas (*Haliaeetus albicilla*)
Ritka kóborló.
37. Halászsas (*Pandion haliaetus*)
Két megfigyelési adatunk van a fajról. (Aczél Gergely, 2004. április 3. Kamond, 1 példány; Hencz Péter, Somogyi Csaba, Varga Ferenc, 2012. április 9. Adorjánháza, 1 pld.)
38. Parlagi sas (*Aquila heliaca*)
Két megfigyelési adatunk van a fajról (Hencz Péter, Varga Ferenc, 2011. december 30. Kiscsősz; Aczél Gergely, Benedek Veronika, Hencz Péter, Somogyi Csaba, Turny Zoltán, 2009. május 30. Csögle)
39. Vörös kánya (*Milvus milvus*)
Egy adatunk van a fajról. (Hencz Péter, Kovács Attila, 2012. május 26. Iszkáz)
40. Barna kánya (*Milvus migrans*)
Ritka átvonuló. Költési időben rendszertelenül előfordulhat.
41. Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)

- Gyakori fészkelő.
42. Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
Rendszeres téli vendég.
 43. Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*)
Rendszeres fészkelő a Marcal-medencében. Fészkeléséhez a Marcal egykori főmedrében visszamaradt kiszáradóban lévő sásos, aranyvesszős lápréteket választja. Évente 4-7 pár költését lehet megfigyelni.
 44. Gatyás ölyv (*Buteo lagopus*)
Téli vendég.
 45. Pusztai ölyv (*Buteo rufinus*)
Egyetlen megfigyelésről van eddig adatunk. A madárról felvétel is készült. (*Hencz Péter, Somogyi Csaba, 2012. május 29. Mihályháza*)
 46. Egerészölyv (*Buteo buteo*)
Állandó faj a területen. Kisebb-nagyobb erdőfoltokban, vagy fasorokban is megfigyelhető a fészkelése.
 47. Darázsölyv (*Pernis apivorus*)
Szórványos átvonuló vendég, fészkelése ez idáig nem bizonyított, de a Marcal-medence szűkebb vonzáskörzetében valószínűsíthető.
 48. Karvaly (*Accipiter nisus*)
Szórványos fészkelő.
 49. Héja (*Accipiter gentilis*)
Ritka fészkelő. Egyetlen bizonyított fészkelése a Csögle és Egeralja közötti égeres úgynevezett Katyor erdőben volt. (*Aczél Gergely, 2002. március 18. Egeralja*)
 50. Vörös vércse (*Falco tinnunculus*)
A vércseládák telepítése óta fészkelő állománya a területen megerősödött és jelenlétük általánossá vált.
 51. Kék vércse (*Falco vespertinus*)
Vonulás alatt szórványosan megfigyelhető, de 1999 óta vannak a fészkelési időből is megfigyelések. Költése még nem bizonyított.
 52. Kabasólyom (*Falco subbuteo*)
Szórványos fészkelő.
 53. Vándorsólyom (*Falco peregrinus*)
Ritka kóborló.
 54. Kerecsensólyom (*Falco cherrug*)
Ritka kóborló. Fészkelési időből kevés adatunk van a fajról.
 55. Kis sólyom (*Falco columbarius*)
Kisszámú téli vendég.
 56. Fogoly (*Perdix perdix*)
Néhány megfigyelésünk van a területről. (*Aczél Gergely 2003. augusztus 17. Külsővat; Hencz Péter, Somogyi Csaba, 2010. május 30. Vinár*)
 57. Fűrj (*Coturnix coturnix*)
Szórványos fészkelő.
 58. Haris (*Crex crex*)
Ritka fészkelő. Állománya rendkívül veszélyeztetett a kaszálások miatt.
 59. Fácán (*Phasianus colchicus*)
Gyakori fészkelő.
 60. Guvat (*Rallus aquaticus*)
Szórványos fészkelő.
 61. Kis vízicsibe (*Porzana parva*)

- Szélmezői-horgásztavaknál ritka fészkelő.
62. Pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*)
Ritka fészkelő. Csapadékosabb években fészkelő állománya megerősödik.
63. Vízityúk (*Gallinula chloropus*)
A Marcalban gyakori fészkelő faj volt a vörösiszap katasztrófaig.
64. Szárcsa (*Fulica atra*)
Csapadékosabb években a medence árterületein megjelenik fészkelő fajként. Stabil állománya csak a Szélmezői-horgásztavaknál van.
65. Daru (*Grus grus*)
Vonulási időből néhány adatunk van a fajról. (Aczél Gergely, 2004. április 3. Csögle, 4 példány)
66. Túzok (*Otis tarda*)
Mindeddig egyetlen adat áll rendelkezésünkre. (Somogyi Csaba, 2011. szeptember 11. Marcal Celldömölki szakasza, 4 példány)
67. Gulipán (*Recurvirostra avosetta*)
Ritka átvonuló.
68. Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
Gyakori átvonuló.
69. Kis lile (*Charadrius dubius*)
Gyakori átvonuló, alkalmanként fészkel. (nagypiriti bányatavak)
70. Parti lile (*Charadrius hiaticula*)
Ritka átvonuló.
71. Aranylile (*Pluvialis apricaria*)
Gyakori, de kisszámú átvonuló.
72. Bíbic (*Vanellus vanellus*)
Fészkelő állománya megfogyatkozott. Vonuláskor nagy csapatokban vannak jelen a területen.
73. Kőforgató (*Arenaria interpres*)
Egy adatunk van a fajról. (Hencz Péter, Varga Ferenc, 2010. augusztus 27. marcalgergelyi trágyaülepítő)
74. Fenyérfutó (*Calidris alba*)
Egy adatunk van a fajról. (Hencz Péter, 2010. szeptember 13. marcalgergelyi trágyaülepítő)
75. Havasi partfutó (*Calidris alpina*)
Kisszámú átvonuló
76. Sarlós partfutó (*Calidris ferruginea*)
Kisszámú átvonuló
77. Apró partfutó (*Calidris minuta*)
Kisszámú átvonuló
78. Sárjáró (*Limicola falcinellus*)
Egy adatunk van a fajról (Hencz Péter, 2010. szeptember 4. Marcalgergelyi trágyaülepítő, 2 pld.)
79. Réti cankó (*Tringa glareola*)
Gyakori átvonuló.
80. Erdei cankó (*Tringa ochropus*)
Vonuláskor néhány példány szem elé kerül.
81. Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*)
Gyakori átvonuló.
82. Piroslábú cankó (*Tringa totanus*)
Gyakori átvonuló, fészkelése valószínűsíthető.

83. Füstös cankó (*Tringa erythropus*)
Kisszámú csapatai vonulás alatt rendszeresen megfigyelhetőek.
84. Szürke cankó (*Tringa nebularia*)
Gyakori átvonuló.
85. Nagy goda (*Limosa limosa*)
Ritka átvonuló.
86. Nagy póling (*Numenius arquata*)
Korábban, mint fészkelő faj volt jelen a területen, de az elmúlt években már csak mint ritka átvonuló jelenik meg.
87. Sárszalonna (*Gallinago gallinago*)
Vonulás alatt gyakori faj. Fészkelése csak csapadékosabb években valószínűsíthető.
88. Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
Rendszeres átvonuló.
89. Dankasirály (*Larus ridibundus*)
Vonulás alatt megfigyelhető, ill. nagyobb belvizek esetén bármikor.
90. Sárgalábú sirály (*Larus cachinnans*)
Alkalmi vendég.
91. Kormos szerkő (*Chlidonias niger*)
Szórványos kóborló.
92. Fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*)
Ritka kóborló.
93. Kék galamb (*Columba oenas*)
Rendszeresen megjelennek a területen fészkelési időben is táplálékszerzés céljából, vagy csak, mint átvonulók.
94. Örvös galamb (*Columba palumbus*)
Szórványos fészkelő faj.
95. Balkáni gerle (*Streptopelia decaocto*)
Gyakori fészkelő faj a településeken.
96. Vadgerle (*Streptopelia turtur*)
Gyakori fészkelő faj a fás, bokros területeken.
97. Kakukk (*Cuculus canorus*)
Gyakori "fészkelő" faj.
98. Macskabagoly (*Strix aluco*)
Ritka fészkelő.
99. Erdei fülesbagoly (*Asio otus*)
Gyakori fészkelő faj. Az állomány nagyságát a fészkelésre alkalmas gallyfészkek száma határozza meg. Műfészkek telepítésével a fészkelő állománya erősíthető volna.
100. Gyöngybagoly (*Tyto alba*)
Települések nyitott templomtornyáiban gyakori fészkelő faj. Fészkelését az épületekbe telepített költőládákkal segítettük. (Külsővat, Adorjánháza, Egeralja, Csögle, Kispirit, Vinár)
101. Kuvik (*Athene noctua*)
Néhány pár fészkeléséről tudunk. (Marcal felett húzódó Marcalgergyei-Szergény távvíz vasvezetékében; adorjánházi disznótelep épületeiben.)
102. Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*)
Egy adatunk van a fajról (Aczél Gergely, 2003. május 1. Külsővat, 1 példány)
103. Sarlósfecske (*Apus apus*)

- A környék nagyobb városaiban (Pápa, Celldömölk) fészkelő egyedek rendszeresen megjelennek a terület felett.
104. Búbosbanka (*Upupa epops*)
Vonulás alatt rendszeresen megfigyelhető, esetenként fészkelése előfordulhat, de adatunk költéséről nincs.
105. Jégmadár (*Alcedo atthis*)
A Marcal medrében rendszeres, de nem gyakori fészkelőként volt jelen a vörösiszap katasztrófaig. Ezt követően azonban szinte teljesen eltűntek a Marcal-medencéből.
106. Gyurgyalag (*Merops apiaster*)
Ritka fészkelő. A fészkelésre alkalmas homokfalak pusztulásával folyamatosan kiszorul a medence területéről. Jelenleg néhány pár fészkeléséről tudunk: Egeralja-Csögle közti talajeróziós árok; vinári homokbánya; kemeneshőgyészi homokbánya; merseváti homokbánya.
107. Fekete harkály (*Dryocopus martius*)
Ritka fészkelő. (A Külsővat-Bánhalmapusztai- és az Izsákfai-erdőben fészkel.)
108. Zöld küllő (*Picus viridis*)
Szórványos fészkelő faj.
109. Hamvas küllő (*Picus canus*)
Ritka vendég. (A Külsővat-Bánhalmapusztai-erdőrészben ritkán előfordul.)
110. Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*)
Gyakori fészkelő faj.
111. Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*)
Szórványos fészkelő faj.
112. Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*)
Ritka fészkelő faj.
113. Kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*)
Ritka fészkelő faj.
114. Nyaktekerecs (*Jynx torquilla*)
Gyakori fészkelő faj.
115. Mezei pacsirta (*Alauda arvensis*)
Gyakori fészkelő faj.
116. Búbospacsirta (*Galerida cristata*)
Gyakori fészkelő faj.
117. Partifecske (*Riparia riparia*)
Ritka fészkelő. A merseváti homokbányában, valamint a Csögle és Egeralja közti területen egy talajeróziós homokpartfalban költ alkalmanként néhány pár.
118. Füstifecske (*Hirundo rustica*)
Gyakori fészkelő faj.
119. Molnárfecske (*Delichon urbicum*)
Gyakori fészkelő faj.
120. Parlagi pityer (*Anthus campestris*)
Vonulás alatt megfigyelhető, fészkeléséről még nincs konkrét adat, de valószínűsíthető.
121. Havasi pityer (*Anthus spinoletta*)
Ritka átvonuló faj.
122. Réti pityer (*Anthus pratensis*)
Gyakori átvonuló faj.

123. Erdei pityer (*Anthus trivialis*)
Szórványosan költő faj. (pl. külsővat-bánhalmapusztai nyárfaerdő)
124. Barázdabillegető (*Motacilla alba*)
Gyakori fészkelő faj.
125. Sárga billegető (*Motacilla flava*)
Gyakori fészkelő faj. Több alfaja is mutatkozik szórványosan a medence területén:
- *Motacilla flava thunbergi*
- *Motacilla flava cinereocapilla*
- *Motacilla flava dombrowskii*
126. Ökörszem (*Troglodytes troglodytes*)
Szórványosan fészkelő faj.
127. Erdei szürkebegy (*Prunella modularis*)
Vonulás alatt megfigyelhető.
128. Vörösbegy (*Erithacus rubecula*)
Összefüggőbb erdősebb részeken gyakori fészkelő faj.
129. Nagy fülemüle (*Luscinia luscinia*)
Egyetlen gyűrűzésből származó adatunk van a fajról. (Aczél Gergely, 2012. augusztus 20. Külsővat-Bánhalmapuszta, 1 példány)
130. Fülemüle (*Luscinia megarhynchos*)
Gyakori fészkelő faj.
131. Kékbegy (*Luscinia svecica*)
A medence náddal tarkított legelőin, ahol a nád nem alkot összefüggő növényzetet, hanem csak mozaikosan van jelen rendszeres, de kisszámú fészkelő. Állománya rendkívül veszélyeztetett.
132. Kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*)
Egy madárgyűrűzésből származó adat van a fajról. (Aczél Gergely, 2010. augusztus 19. Külsővat-Bánhalmapuszta, 1 példány)
133. Házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*)
Gyakori fészkelő faj.
134. Hantmadár (*Oenanthe oenanthe*)
Vonulás alatt ritka vendég.
135. Rozsdás csuk (*Saxicola rubetra*)
Gyakori fészkelő faj a medence lápterületein.
136. Cigánycsuk (*Saxicola rubicola*)
Mozaikosan fészkelő faj.
137. Énekes rigó (*Turdus philomelos*)
Gyakori fészkelő faj.
138. Léprigó (*Turdus viscivorus*)
Szórványosan fészkelő faj.
139. Fenyőrigó (*Turdus pilaris*)
Gyakori téli vendég.
140. Szőlőrigó (*Turdus iliacus*)
Ritka téli vendég.
141. Feketerigó (*Turdus merula*)
Gyakori fészkelő faj.
142. Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)
Szórványosan fészkelő faj. A medence Kamond és Békás közti szakaszán csak ritkán található meg néhány sűrűbb bokorsorban, de az itteni

állománya eltűnő félben van. A Marcal nemesgörszönyi szakaszán még összefüggőbb állománya található.

143. Kerti poszáta (*Sylvia borin*)
Rendszeres átvonuló, de fészkelése nem kizárt.
144. Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*)
Gyakori fészkelő faj.
145. Kis poszáta (*Sylvia curruca*)
Szórványosan fészkelő faj.
146. Mezei poszáta (*Sylvia communis*)
Gyakori fészkelő faj.
147. Foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*)
Gyakori fészkelő faj.
148. Réti tücsökmadár (*Locustella naevia*)
A medencében foltokban még jelentősebb állománya fészkel.
149. Berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*)
Szórványosan fészkelő faj.
150. Nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*)
Gyakori fészkelő faj.
151. Cserregő nádiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*)
Gyakori fészkelő faj.
152. Énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*)
Gyakori fészkelő faj.
153. Nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*)
Víz menti nádasokban gyakori fészkelő.
154. Kerti geze (*Hippolais icterina*)
Szórványosan fészkelő faj.
155. Fitiszfűzike (*Phylloscopus trochilus*)
Szórványosan fészkelő faj.
156. Sisegő fűzike (*Phylloscopus sibilatrix*)
Ritka fészkelő.
157. Csilpcsalpfűzike (*Phylloscopus collybita*)
Gyakori fészkelő.
158. Sárgafejű királyka (*Regulus regulus*)
Gyakori téli vendég.
159. Szürke légykapó (*Muscicapa striata*)
Alkalmi fészkelő.
160. Kormos légykapó (*Ficedula hypoleuca*)
Rendszeres átvonuló.
161. Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)
Rendszeres átvonuló.
162. Széncinege (*Parus major*)
Gyakori fészkelő faj.
163. Fenyvescinege (*Parus ater*)
Alkalmi vendég esetenként fészkel. (Aczél Gergely, 2005. *Külsővat-Bánhalmapusztai arborétum.*)
164. Kék cinege (*Parus caeruleus*)
Gyakori fészkelő faj.
165. Barátcinege (*Parus palustris*)
Gyakori fészkelő faj.
166. Őszapó (*Aegithalos caudatus*)

- Gyakori fészkelő faj.
167. Barkóscinege (*Panurus biarmicus*)
Kizárólag a Szélmezői-horgásztavaknál található egy kisebb fészkelő állománya.
168. Függőcinege (*Remiz pendulinus*)
A Marcal menti füzésekben gyakori fészkelő faj.
169. Csuszka (*Sitta europaea*)
Nagyobb erdővel borított részeken fészkel.
170. Hegyi fakusz (*Certhia familiaris*)
Nagyobb erdővel borított részeken fészkel.
171. Tövisszúró gébics (*Lanius collurio*)
Gyakori fészkelő faj, de állománya az élőhelyének beszűkülésével csökken.
172. Nagy örgébics (*Lanius excubitor*)
Gyakori téli vendég
173. Szarka (*Pica pica*)
Gyakori fészkelő faj.
174. Szajkó (*Garrulus glandarius*)
Gyakori fészkelő faj.
175. Csóka (*Corvus monedula*)
Celldömlőkön fészkelő faj, onnan gyakran kijár a területre.
176. Vetési varjú (*Corvus frugilegus*)
Gyakori téli vendég.
177. Kormos varjú (*Corvus corone corone*)
Télen és vonulás alatt ritkán előfordul.
178. Dolmányos varjú (*Corvus corone cornix*)
Gyakori fészkelő faj.
179. Holló (*Corvus corax*)
Egeralja határában és a környék nagyobb erdőiben gyakori fészkelő.
180. Seregély (*Sturnus vulgaris*)
Gyakori fészkelő faj.
181. Sárgarigó (*Oriolus oriolus*)
Gyakori fészkelő faj.
182. Házi veréb (*Passer domesticus*)
Gyakori fészkelő faj.
183. Mezei veréb (*Passer montanus*)
Gyakori fészkelő faj.
184. Erdei pinty (*Fringilla coelebs*)
Gyakori fészkelő faj.
185. Fenyőpinty (*Fringilla montifringilla*)
Gyakori téli vendég.
186. Kenderike (*Carduelis cannabina*)
Bokrokkal tarkított legelőkön, ill. belterületeken fészkelő faj.
187. Tengelice (*Carduelis carduelis*)
Gyakori fészkelő faj.
188. Zöldike (*Carduelis chloris*)
Gyakori fészkelő faj.
189. Csíz (*Carduelis spinus*)
Gyakori téli vendég.
190. Csicsörke (*Serinus serinus*)
Belterületeken fészkelő faj, de gyakorisága csökken.

191. Süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*)
Gyakori téli vendég.
192. Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*)
Gyakori fészkelő faj.
193. Keresztcsőrű (*Loxia curvirostra*)
Egyetlen adatunk van a fajról. (Aczél Gergely, 2008. december 28.
Külsővat, kb. 10 példány)
194. Nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*)
Gyakori fészkelő faj.
195. Citromsármány (*Emberiza citrinella*)
Gyakori fészkelő faj.
196. Sordély (*Emberiza calandra*)
Mozaikosan fészkelő faj.

A kőszegi-lukácsházi tározó (Abért-tó) madárvilága

Illés Péter¹ - Kóta András²

1. 9730 Kőszeg, Károlyi M. u. 1., e-mail: illes.peter.gabor@gmail.com
2. 9700 Szombathely, 11-es huszár út 126., e-mail: vasimadarasz@gmail.com

P. Illés, A. Kóta: Avifauna of the Lake Abért

The paper reports 119 observed species at the two artificial lakes were built in 2010.

A tározó története

Az Abért-tó (kőszegi-lukácsházi víztározó) mesterséges tó és időszakos árvízi tározó, amely elsődlegesen azzal a céllal épült, hogy a Kőszeg alatti települések árvízi védelmét biztosítsa. Gátakkal egy 16 (II.) és egy 9 hektáros (I.) állandó tavat alakítottak ki, valamint völgyzárógáttal szükségtározó terét is kialakították, aminek csak árvíz esetén lesz vízborítása. A tó nevét Abért Lászlóról, a Vízügyi Igazgatóság balesetben elhunyt főmérnökéről kapta. Átadásra 2010. október 12-én került sor. Vizét a Gyöngyös-patakból egy bevezető tápcsatornán keresztül kapja és a fölösleges vizet is egy csatorna vezeti le a Gyöngyösbe. A viszonylag sekély (átlagosan 1,5 méter vízmélységű) tavak gyorsan felmelegednek, algásodásuk már a kezdetektől tapasztalható volt. A nagyobb mértékű hínárosodása 2012 nyarán indult meg. A sekélyebb részeken és a partszegélyen a nád és a gyékény is terjed. A vízirovarok, halak és kétéltűek természetes betelepítése mellett 2012-ben haltelepítés is történt. A vízimadarak már az építés során kialakuló „pocsolyákat” is „felfedezték” vonuláskor.

Módszer

A tó kialakításától kezdve legalább havi rendszerességgel végeztünk faunisztikai megfigyeléseket, ehhez kézi távcsövet és állványos spektívet használtunk. Az érdekesebb adatokat a magyar terepmadarászok honlapjára (www.birding.hu) is rendszeresen feltöltöttük, így mások számára is követhetőek voltak a megfigyelések. A „tározó területének” a két tó gátjának középvonala által határolt területet tekintettük. A fészkeléseket a megfigyelt fióka, illetve fészkek igazolja. A „költése valószínű” csoportba azokat a fajokat soroltuk, amelyeknek a fészket, illetve fiókáját nem találtuk ugyan meg, de a pár tartósan jelen volt a területen a fészkelési időben. Számos olyan madár volt, ami a „tározó területén” kívül esett. A töltésen sétálva a szomszédos Gyöngyös-patak menti ligeterdőben ily módon megfigyelhető, vagy a hang alapján észlelhető fajokat külön státusszal jelöltük.

Státusz:

- „A”: Bizonyítottan fészkelő fajok a tározó területén
 „B”: Költése valószínű a tározó területén
 „C”: Költési időben megfigyelt fajok a tározó területén
 „D”: Vonuláskor megfigyelt fajok a tározó területén
 „E”: A tározó területén kívül eső (a szomszédos Gyöngyös-patak menti ligeterdőben észlelt vagy a környéken), a gátról megfigyelt fajok

Megfigyelési adatok. A madárfajok sorrendje Magyarország Madarainak Névjegyzéke (2008) sorrendjét követi:

Madárfaj	Megfigyelési adat	Státusz
1. Bütykös hattyú (<i>Cygnus olor</i>)	A tó átadásától kezdve jelen van. 2010.10.14. 2 pld., 2011.02.25. 22 pld., 2011.03.10. 13 pld., 2011.04.25. 20 pld. ⁹ , 2011.10.29. 6 ad. és 1 juv. ⁹ , 2011.11.09. 7 ad. és 3 imm., 2011.11.20. 18 pld., 2012.01.05. 1 pld., 2012.03.01. 35 pld., 2012.03.02. 14 pld., 2012.04.10. 39 pld., 2012.04.15. 33 pld., 2012.04.28. 24 pld., 2012.05.31. 10 pld. + 1 pár az I. tározó szigetén fészken ül, 2012.06.20. 16 ad. + 1 pár + 6 juv., 2012.09.15. 5 ad. és 6 juv.	A
2. Vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>)	2011.11.20. 1 pld. több kör megtétele után leszállt a kacsák közé, majd hosszasan együtt legelt velük a parton.	D
3. Nyári lúd (<i>Anser anser</i>)	2011.02.25. 8 pld., 2011.03.05. 2 pld., 2011.03.10. 3 pld., 2011.07.05. 2 pld., 2011.10.29. 3 pld. ⁹ , 2011.12.03. 2 pld. ² , 2011.12.29. 1 pld. ² , 2012.01.28. 1 pld. ⁷ 2012.02.26. 24 pld. átrepült, a tavon lévő házi lúd csak figyelte őket, 2012.03.01. 2 pld., 2012.04.01. 2 pld. ^{3,4} , 2012.04.15. 2 pld., 2012.07.18. 2 pld.	D
4. Bütykös ásólúd (<i>Tadorna tadorna</i>)	2011.04.08. 2 pld. ¹	D
5. Fűtyülő réce (<i>Anas penelope</i>)	2010.12.12. 2 pld., 2011.10.29. 8 pld. ⁹ , 2011.12.29. 6 pld. ² , 2011.12.30. 7 pld. ² , 2012.01.05. 8 pld. (4 hím), 2012.01.07. 5 pld. ² , 2012.01.08. 8 pld. ² , 2012.01.28. 3 pld. ⁷ , 2012.02.04. 2 gácsér, 1 tojó tőkékkel együtt néhány négyzetméteres lihogón, 2012.02.19. 4 pld., 2012.03.01. 3 hím és 1 tojó,	D

- 2012.03.16. 4 pld., 2012.03.21. 7 pld.³, 2012.03.24. 4 pld.¹² 2012.03.29. 3 hím és 2 tojó, 2012.03.30. 4 pld.², 2012.03.31. 5 pld.^{1,2,5,6}, 2012.04.01. 1 pld.^{3,4}, 2012.09.25. 9 pld.², 2012.10.05. 3 pld., 2012.10.19.10 pld.², 2012.10.15. 7 pld., 2012.10.19. 10 pld.^{2,6}
6. Kendermagos réce (*Anas strepera*) D
 2011.02.25. 1 pld., 2012.04.23. 1 pár, 2012.03.01. 1 hím, 2012.03.02. 2 pár, 2012.03.03. 12 pld., 2012.04.23. 1 pár, 2012.08.19. 1 pld.³, 2012.08.30. 3 pld., 2012.10.05. 5 pld., 2012.10.19. 7 pld.², 2012.10.10. 3 hím és 6 tojó, 2012.10.15. 3 hím és 6 tojó, 2012.10.19. 3 hím és 4 tojó^{2,6}
7. Csörgő réce (*Anas crecca*) D
 2011.02.25. 5 pld., 2011.03.25. 4 hím és 2 tojó, 2011.03.10. 7 hím, 7 tojó, 2012.03.02. 1 tojó, 2012.03.16.5 pld., 2012.10.29. 48 pld.,
8. Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*) A
 Mindkét évben több család, eltérő korú fiatalokkal. A röplősek rendszeresen kijárnak a környék mezőire. 2010.12.12. 240 pld., 2011.07.05. 1 ad. és 7 juv., 2011.07.29. 3 ad. 7, ill. 10 fiatallal, 2012.01.05. kb. 300 pld., 2012.03.01. kb. 160 pld, 2012.04.10. 8 pár, 2012.06.20. 24 ad. + 27 juv., 2012.09.15. kb. 150 pld.
9. Nyílfarkú réce (*Anas acuta*) D
 2011.11.20. 1 tojó, 2012.03.06. 2 pld.¹, 2012.03.08. 1 hím
10. Böjti réce (*Anas querquedula*) D
 2012.03.01. 3 hím és 1 tojó, 2012.03.16. 16 pld., 2012.03.24. 3 pld.¹², 2012.03.29. 21 pld., 2012.03.30. 5 pld.², 2012.04.01. 4 pld.^{3,4}, 2012.04.10. 1 pld.
11. Kanalas réce (*Anas clypeata*) D
 2011.04.23. 4 hím pld., 2012.03.02. 3 hím és 2 tojó, 2012.03.24. 2 pld., 2012.03.28. 1 pár, 2012.04.10. 11 pld., 2012.04.20. 3 pár, 2012.04.24. 6 pld.¹, 2012.10.05. 3 pld., 2012.10.10. 1 tojó, 2012.10.15. 6 tojó, 2012.10.29. 21 pld.,
12. Üstökös réce (*Netta rufina*) D
 2012.03.01. 3 hím és 3 tojó délről érkeztek, 2012.03.28. 1 pár, 2012.09.25. 1 tojó²
13. Barátréce (*Aythya ferina*) C
 Mindig megfigyelhetők, de eddig nem volt költésük. 2010.12.12. 2 hím, 3 tojó, 2011.07.30. 2 pár, 2011.10.29. 12 pld.⁹, 2012.03.01. 1 pár, 2012.03.02.3 hím és 2 tojó, 2012.03.16. 31 pld., 2012.03.24. 4 pld.¹², 2012.03.28. 2 pár, 2012.03.29. 6 pld.², 2012.03.30. 4 pld.², 2012.04.01. 6 pld.², 2012.04.10. 10 hím és 7 tojó, 2012.06.20. 3 pár, 2012.04.24. 2 pld.¹, 2012.05.31. 1 pld., 2012.07.16. 3 pár, 2012.07.18. 2 gácsér, 2012.09.15. 31 pld., 2012.10.06. 3 pld.¹³, 2012.10.20. 1 hím³,
14. Cigányréce (*Aythya nyroca*) D
 2011.03.25. 5 pld., 2012.08.26. 2 ad. hím (I. tavon), 2011.10.21. 2 pld., 2012.03.02. 1 hím, 2012.03.16. 1 hím, 2012.04.24. 2 pld.¹, 2012.08.19. 2 pld.³, 2012.08.30. 2 pld., 2012.09.15. 3 pld. gácsér, 2012.09.16. 2 pld., 2012.09.22. 3 pld.,2012.09.25.3 pld.²,2012.10.05. 3 pld.,2012.10.14. 2 pld.², 2012.10.15. 1 pld.
15. Kontyos réce (*Aythya fuligula*) A
 2012-ben az I. tározón költött egy pár.
 2011.04.23. 4 pár, 2011.04.25. 1 hím⁹, 2011.05.18. 2 pld.¹⁴, 2011.07.05. 5 pld., 2011.07.30. 2 pár, 2011.10.29. 3 pld.⁹, 2011.11.04. 4 pld., 2012.01.28. 1 hím⁷, 2012.03.01. 1 tojó, 2012.03.02. 1 tojó, 2012.03.29. 3 pld., 2012.03.30. 2 pld.², 2012.04.01. 8 pld.², 2012.04.10. 3 pár, 2012.04.15. 2 pár, 2012.07.18. 7 hím és

- 3 tojó, 2012.04.24. 2 pld.¹, 2012.04.28. 1 tojó pld., 2012.05.15. 1 hím és 1 tojó, 2012.05.19. 4 hím és 3 tojó², 2012.05.31. 4 pld., 2012.06.16. 5 hím és 1 tojó, 2012.06.20. 2 pár, 2012.06.24. 2 pld.², 2012.07.13. ad. tojó 6 db napos fiókáját vezette, 2012.07.16. 2 pár, az egyikkel 4 fióka, 2012.07.19. 1 ad tojó + 4 pull., 2012.08.19. 3 pld.³, 2012.09.15. 1 ad. gácsér, 2012.09.25. 2 tojó.², 2012.09.30. 8 pld.³, 2012.10.06. 3 pld.¹³,
16. Fekete réce (*Melanitta nigra*) D
2011.03.24. 1 hím 03.23. óta a tavon^{1,8}, 2011.04.02. 1 pld.¹⁰
17. Kerkeréce (*Bucephala clangula*) D
2011.10.29. 2 pld.⁹, 2011.11.04. 2 pld., 2011.11.20. 2 pld., 2012.02.26. 2 pld., 2012.03.24. 10 pld.¹², 2012.03.28. 4 pár, 2012.03.29. 10 pld.², 2012.03.31. 3 pld.^{1,2,5,6}, 2012.03.30. 3 pld.², 2012.04.01. 5 pld.^{3,4}
18. Örvös bukó (*Mergus serrator*) D
2011.04.20. 1 pld.¹⁵
19. Nagy bukó (*Mergus merganser*) D
2011.12.03. 1 tojó², 2011.12.26. 1 hím, 2012.01.13. 2 pld., 2012.02.26. 2 tojó, 1 gácsér, 2012.03.01. 3 hím és 3 tojó, 2012.03.02. 4 pld., 2012.03.03. 4 pld.
20. Fácán (*Phasianus colchicus*) E
2012.04.15. 1 hang a patak irányából
21. Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*) A
2011.07.05. 2 ad. és 2 juv., 2011.07.30. 4 ad. és 6 juv., , 2011.10.29. 9 pld.⁹, 2012.03.31. 5 pld.^{1,2,5,6}, 2012.04.10. 4 pld., 2012.04.30. 2012.05.19. 3 pld.², 2 pld.², 2012.05.31. 2 ad. és 8 juv., 2012.06.24. 3 pld.², 2012.07.18. 2 ad. és 2 juv., 2012.07.26. 19 pld., 2012.09.15. 20 pld.
22. Búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*) A
2011.10.29. 1 pld.⁹, 2012.03.29. 1 pld.², 2012.03.31. 1 pld.^{1,2,5,6}, 2012-ben 3 pár költött. 2012.04.28. 1 pld., 2012.04.30. 2 pld.², 2012.05.19. 2 pld.², 2012.05.31. 1 pár (a tojó a fészken ül), 2012.06.20. 3 pár (1 tojó fészken ül), 2012.06.24. 1 pár költ, egy másik fészket épít (a II. tavon), 2012.08.08. 3 pár 3 + 3 + 2 juv., 2012.10.06. 8 pld.¹³,
23. Feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*) D
2011.04.25. 2 pld.⁹, 2011.10.29. 1 pld., 2012.04.23. 2 pld., 2012.10.05. 3 pld., 2012.10.19. 3 pld.², 2012.10.06. 1 pld.¹³, 2012.10.14. 2 pld.², 2012.10.15. 1 pld., 2012.10.19. 3 pld.^{2,6}, 2012.10.20. 4 pld.³, 2012.10.29. 2 pld.
24. Kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) C
2011.03.10. 1 pld., 2011.11.04. 4 pld., 2011.12.30. 1 pld.², 2012.01.08. 3 pld.², 2012.07.18. 1 imm., 2012.01.05. 2 pld., 2012.04.01. 2 pld.², 2012.04.10. 2 pld., 2012.04.28. 1 pld., 2012.09.30. 3 pld.³, 2012.10.29. 90 pld. átrepült Észak felől
25. Kis kócsag (*Egretta garzetta*) C
2012.05.19.²
26. Nagy kócsag (*Egretta alba*) C
2011.07.05. 1 pld., 2011.07.29. 1 pld., 2012.03.01. 1 pld., 2012.03.28. 2 pld., 2012.03.29. 3 pld.², 2012.04.10. 2 pld., 2012.05.01. 2 pld., 2012.07.18. 1 pld., 2012.08.26. 2 pld., 2012.09.22. 15 pld.², 2012.10.15. 31 pld. a tó melletti területen pockoztak
27. Szürke gém (*Ardea cinerea*) C
2011.07.05. 3 pld., 2012.07.18. 1 pld., 2011.07.29. 3 pld. a kifolyónál, 2012.03.01. 5 pld, 2012.04.10. 3 pld., 2012.07.16. 5 pld. főként a tavak nyugati felén, sekély vízben táplálkoznak, 2012.07.26. 7 pld., 2012.10.15. 22 pld.

28. Fekete gólya (*Ciconia nigra*) C
2011.05.18. 2 pld. (egyik a tápcsatornától repült fel), 2012.07.26. 1 pld. a tótól délre eső tarlón, 2012.09.09. 1 pld.,
29. Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) E
2012.06.20. 2 pld. a tótól délre lévő tarlón táplálkozott, 2012.06.25. 4 pld.² a tó melletti réten, 2012.07.26. 2 pld. ugyanott
30. Darázsölyv (*Pernis apivorus*) E
2012.08.26. 1 pld. a tó fölött magasan
31. Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) D
2012.03.31. 2 pld.^{1,2,5,6}, 2012.04.10. 1 pld., : 2012.04.15. 1 hím pld.,
2012.08.26. 1 juv. példány a récétet „zavarja” a tó fölött, 2012.09.15. 1 pld.
32. Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) D
2011.02.25. 1 tojó
33. Karvaly (*Accipiter nisus*) C
2011.03.10. 1 pld. , 2011.10.29. 1 pld.
34. Egerészölyv (*Buteo buteo*) C
A tó környékének jellemző ragadozó madara. 2011.12.12. 1 pld. a távolban kering, 2012.04.10. 1 pld., 2012.07.16. 3 juv. az Alsó-rét felé eső száraz fán
35. Törpesas (*Aquila pennata*) E
2012.03.29. 1 pld. világos változat¹
36. Halászsas (*Pandion haliaetus*) D
2011.03.22. 1 pld.¹⁰, 2011.04.02. 1 pld.¹⁰, 2012.03.31. 1 pld.^{1,2,5,6}
37. Vörös vércse (*Falco tinnunculus*) C
2012.04.15. 1 hím pld, 2012.08.26. 1 pld.
38. Kabasólyom (*Falco subbuteo*) C
2011.07.05. 1 pld. átrepült, 2012.09.15. 1 pld.
39. Szárcsa (*Fulica atra*) A
2011.07.05.1 ad. és 1 juv.,2011.07.29. 6 ad. és 2 juv., 2011.12.03. 8 pld.²,
2012.06.20. 11 pld., 2012.06.24. 7 pld.², 2012.07.16. 9 + 1 juv., 2012.07.26. 28 ad. és 2 juv., 2012.08.08. 38 ad. és 2 juv., 2012.09.15. 90 pld.
40. Daru (*Grus grus*) D
2012.11.11. 16 óra körül egy kb. 130 és egy 242 pld-ból álló csapata negyed óra eltéréssel délről észak felé a tó fölött átrepült
41. Gulipán (*Recurvirostra avosetta*) D
2012.03.22. 10 pld.¹¹, 2012.03.24. 8 pld.¹², 2012.03.27. 1 pld.¹
42. Kis lile (*Charadrius dubius*) B
2011.04.25. 2 pld.⁹, 2011.05.18. 2 pld., 2011.07.05. 2 pld., 2012.03.16. 2 pld.,
2012.03.31.2 pld.^{1,2,5,6}, 2012.04.01.1 pld.^{3,4},2012.04.03.4 pld.,2012.04.10.4 pld.,
43. Bíbic (*Vanellus vanellus*) D
2011.02.25. 1 pld., 2012.03.02. 1 átrepülő,
44. Apró partfutó (*Calidris minuta*) D
2011.07.29. 1 pld. a II. tározó iszapos partszegélyén szedegetett egy billegető cankó mellett
45. Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*) D
2011.04.25. 10 pld.⁹, 2012.03.16. 1 pld. átrepült, 2012.03.24. 9 pld. átrepült,
2012.03.29. 1 pld., 2012.03.31. 6 pld.^{1,2,5,6}, 2012.04.20. 1 pld., 2012.05.15. 3 pld., 2012.07.18. 10 pld. átrepült a tó fölött észak felé
46. Sárszalonka (*Gallinago gallinago*) D
2012.08.08. 1 pld. a II. tározó iszapos szegélyén táplálkozott
47. Nagy póling (*Numenius arquata*) C

- 2011.07.05. 1 pld. átrepült dél felől, 2012.06.20. átrepült észak felől, szólt is
48. Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*) A
 2011.04.25. 16 pld.⁹, 2011.05.18. 2 pld., 2012.04.10. 2 pld., 2012.04.20. 5 pld., 2012.04.24. 6 pld., 2012.04.27. 5 pld., 2012.05.01. 2 pld., 2012.07.18. 3 ad. és 1 juv., 2012.07.16. 4 pld., 2012.07.26. 5 pld.
49. Erdei cankó (*Tringa ochropus*) D
 2012.03.03. 1 pld., 2012.03.24. 1 pld.¹², 2012.03.29. 1 pld., 2012.04.01. 2 pld.^{3,4}, 2012.04.03. 2 pld., 2012.04.10. 1 pld.
50. Szürke cankó (*Tringa nebularia*) D
 2011.07.05. 2 pld., 2011.11.04. 1 pld., 2012.04.10. 3 pld., 2012.04.12. 5 pld.¹, 2012.04.13. 5 pld., 2012.04.15. 3 pld., 2012.04.20. 7 pld., 2012.04.24. 3 pld., 2012.04.28. 13 pld., 2012.05.01. 3 pld.
51. Tavi cankó (*Tringa stagnatilis*) D
 2011.05.07. egy téli tollzatú példány¹, 2011.05.08. egy nászruhás pld.¹
52. Réti cankó (*Tringa glareola*) D
 2011.04.23. 8 pld. a tóparton, 2011.04.25. 8 pld.⁹, 2011.07.05. 1 pld., 2011.07.29. 1 pld., 2012.03.24. 1 pld., 2012.03.29. 1 pld., 2012.04.03. 1 pld., 2012.04.10. 3 pld., 2012.04.15. 2 pld., 2012.04.20. 1 pld., 2012.04.27. 6 pld., 2012.05.01. 12 pld.
53. Piroslábú cankó (*Tringa totanus*) D
 2012.04.03. 1 pld.
54. Laposcsőrű víztaposó (*Phalaropus fulicarius*) D
 2010.11.13.^{8,9}, 1 pld., 2010.11.14. 1 pld.^{1,9}
55. Sárgalábú sirály (*Larus cachinnans*) C
 2011.03.10. 2 pld., 2011.07.05. 1 pld. a tavon éjszakázott, 2012.07.18. 1 pld., 2012.08.26. 5 imm. pld.
56. Dankasirály (*Larus ridibundus*) C
 Egész évben rendszeres, elsősorban télen és tavasszal figyelhetőek meg a vízen éjszakázó nagyobb csapataik. 2010.03.18. 20 pld. már nyári tollzatban (a készülő tó pocsolóján), 2011.03.10. kb. 170 pld., 2012.07.18. 10 pld., 2011.07.29. 2 ad. és 2 imm., 2012.03.01. 20 pld., 2012.06.20. 22 pld., 2012.07.16. 4 pld., 2012.08.26. 1 pld.
57. Viharsirály (*Larus canus*) D
 Rendszeres téli vendég. 2011.12.25. 2 pld., 2012.01.13. 1 imm., 2012.03.02. 2 pld. átrepült, 2012.03.03. 9 pld., 2012.03.08. 3 pld., 2012.04.01. 2 pld.^{3,4}
58. Világoshátú heringsirály (*Larus fuscus graellsii/intermedius*) D
 2012.06.16. 1 pld. 2 sárgalábú társaságában átrepült D-i irányba
59. Kis sirály (*Larus minutus*) D
 2012.04.28. 11 pld. csapatban, 2012.10.15., 2012.10.15. 1 pld.
60. Lócsér (*Hydroprogne caspia*) D
 2012.04.12. 2 pld.¹
61. Kűszvágó csér (*Sterna hirundo*) C
 2012.05.15. 1 pld., 2012.06.28. 1 pld.
62. Fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida*) C
 2011.07.05. 3 pld. a tó fölött portyáztak
63. Kormos szerkő (*Chlidonias niger*) D
 2012.04.27. 1 pld., 2012.04.28. 2 pld., 2012.04.30. 1 pld.², 2012.05.15. 1 pld., 2012.06.16. 2 pld., 2012.08.30. 1 pld., 2012.08.30. 1 pld.
64. Parlagi galamb (*Columba livia forma domestica*) C
 2012.08.26. 2 pld. a tóra jött le inni

65. Kék galamb (*Columba oenas*) C
2011.02.25. 9 pld. inni szállt le, 2012.03.01. 21 pld., 2012.08.26. kb. 50-es csapat a tavaktól délre eső mező fölött, 2012.09.15. 11 pld.
66. Örvös galamb (*Columba palumbus*) C
2011.04.23. 2 pld. hangja, 2012.05.31. 2 pld., 2012.09.15. 5 pld., 2012.10.10. kb. 1600 pld. több kisebb-nagyobb (150-350) fős csapatban átrepült
67. Balkáni gerle (*Streptopelia decaocto*) E
2012.03.01. 1 pld. a falu irányából hang
68. Vadgerle (*Streptopelia turtur*) E
2011.04.23. hang a ligeterdöböl 2012.04.15. hang a ligeterdöböl, 2012.04.28. 1 pld., 2012.05.31. 4 pld.
69. Kakukk (*Cuculus canorus*) E
2012.04.15. hang a ligeterdöböl, 2011.04.23. hang, 2012.05.31. 1 pld., 2012.06.20. 1 pld.
70. Erdei fülesbagoly (*Asio otus*) E
2012.05.01. fiókák hangja a ligeterdöböl
71. Sarlósfecske (*Apus apus*) C
2012.04.20. 3 pld., 2012.05.19. 20 pld.², 2012.05.31. 2 pld.
72. Gyurgyalag (*Merops apiaster*) C
2011.07.05. 1 pld.
73. Zöld küllő (*Picus viridis*) E
2011.04.23. 1 hím territoriális viselkedés, 2012.04.10. 1 pld., 2012.05.31. 1 hím, 2012.07.16. 1 pld.
74. Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) E
2011.03.10. 1 hím, a Gyöngyös-parti égeresben, 2012.05.31. 1 tojó
75. Kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*) E
2011.03.10. 1 pld., 2011.07.18. 1 hím a Gyöngyös nagy kanyar füzesében
76. Búbospacsirta (*Galerida cristata*) C
2011.05.18. 1 pld. a gát kavicsos útján, 2012.07.18. 1 pld. a kavicsdombon
77. Mezei pacsirta (*Alauda arvensis*) C
2012.04.15. 2 pld. a tó déli oldalán énekel, 2012.04.28. 1 pld.
78. Partifecske (*Riparia riparia*) D
2012.04.24. 1 pld. füstí és molnárfecskék csapatában¹, 2012.09.15. 20 pld. tó fölött táplálkoznak
79. Füstí fecske (*Hirundo rustica*) C
2012.04.01. 30 pld.², 2012.04.10. 15 pld., : 2012.04.15. 60 pld, 2012.04.28. 2 pld., 2012.09.15. 50 pld. tó fölött táplálkoznak, 2012.10.10. 7 pld.
80. Molnárfecske (*Delichon urbicum*) C
2012.04.15. 40 pld, 2012.04.28. 2 pld., 2012.09.15. 30 pld. tó fölött táplálkoznak
81. Réti pityer (*Anthus pratensis*) D
2012.10.10. több átrepülő példány
82. Havasi pityer (*Anthus spinoletta*) D
2011.03.25. 1 pld. nászruhás, 2012.03.31. 3 pld.^{1,2,5,6} 2012.04.10. 5 pld. a partoldalon és a tószegélyen szedegetett
83. Sárga billegető (*Motacilla flava*) D
2012.04.10. 2 pld. a tó keleti szegélyén mozogtak észak felé
84. Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*) C
2011.11.20. 1 pld., 2012.04.10. 1 pld. a Gyöngyösön, 2012.06.28. 1 pld. a kifolyó csatornánál
85. Barázdabillegető (*Motacilla alba*) A

- 2011.07.30. 1 ad. és 1 juv. a II. tározó szigetén, 2012.02.26. 6 pld. a jégen keresgélt, 2012.04.10. 7 pld., 2012.04.28. 5 pld. 2012.06.28. 2 pld., 2012.07.16. 2 pld., 2012.08.26. 2 ad. és 3 juv.
86. Erdei szürkebegy (*Prunella modularis*) E
2012.10.10. 1 pld. hang
87. Ökörszem (*Troglodytes troglodytes*) E
2011.11.09. 1 pld. a patakparti ligeterdőben
88. Cigánycsuk (*Saxicola torquata*) E
2011.05.18. 1 hím, 2012.04.15. 1 pár, 2012.06.20. 1 hím
89. Fekete rigó (*Turdus merula*) E
2012.04.10. 5 pld., 2012.04.15. 2 pld, 2012.04.28. 1 pld.
90. Énekes rigó (*Turdus philomelos*) E
2012.04.15. 2 pld., 2012.04.28. 1 pld.
91. Léprigó (*Turdus viscivorus*) D
2011.02.25. 1 pld.
92. Berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*) E
2011.05.28. 1 pld. a Gyöngyös túlszéljén szólt
93. Foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*) D
2012.09.15. 2 pld. a tóparti gyékényesben
94. Énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*) E
2012.05. 31. 4 pld. a tópart nyugati oldalán, a patakparti csalánosban,
2012.06.28. 1 pld.
95. Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) E
2011.07.18. 4 pld. juv. a patakparti bodzásban, 2012.04.01. 6 pld.^{3,4},
2012.04.10. 2 pld., 2012.07.16. 1 hím etet 2 juv-ot
96. Csilpcsalpüzike (*Phylloscopus collybita*) E
2012.04.10. 2 pld. a ligeterdő irányából
97. Szürke légykapó (*Muscicapa striata*) E
2012.05.31. 1 pld. a patakparti száraz fán, 2012.07.26. 2 pld. ugyanott
98. Barkóscinege (*Panurus biarmicus*) D
2012.10.29. 2 pár a II. tó gyékényei között
99. Kék cinege (*Parus caeruleus*) E
2011.03.05. 1 pld., 2011.03.10. 2 pld.
100. Széncinege (*Parus major*) E
2012.04.10. 2 pld., 2012.07.26. 4 juv. a patakparton
101. Csuszka (*Sitta europaea*) E
2012.08.08. 1 pld. a töltésről repült fel
102. Sárgarigó (*Oriolus oriolus*) E
2012.07.18. 1 hím a Gyöngyös-parti nyárfáknál, 2012.05.01. 1 pld.,
2012.06.20. 1 pld., 2012.06.28. 2 pld. a nyárfáknál
103. Tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*) C
2012.08.26. 1 juv. pld. a part menti fiatal fán
104. Nagy őrgébics (*Lanius excubitor*) E
Rendszeres téli vendég.2011.12.18.⁷,2012.11.03. 1 pld.² a tótól keletre a
mezőn
105. Szajkó (*Garrulus glandarius*) E
2012.04.10. 1 pld.
106. Csóka (*Corvus monedula*) D
Ősztől tavaszig rendszeresen előfordul a területen. 2011.11.09. 10-20 pld.,
2012.03.10. 9 pld. átrepült, 2012.10.29. kb. 20 pld. vetési varjakkal

107. Vetési varjú (*Corvus frugilegus*) D
 Ősztől tavaszig rendszeresen előfordul a területen. 2011.03.05. 21 pld. átrepült, 2011.11.09. kb. 200-as csapat néhány csókával vegyesen, 2012.10.29. kb. 200-as csapat
108. Kormos varjú (*Corvus corone corone*) C
 2012.03.01. 1 pld., 2012.03.31. 1 pld.^{1,2,5,6}, 2012.04.10. 1 pld., 2012.04.15. 1 pld., 2012.08.26. 1 pld., 2012.09.15. 1 pld., 2012.10.29. egy hasi és háti részen szürkés tollakkal is rendelkező példány egy dolmányos társaságában
109. Dolmányos varjú (*Corvus corone cornix*) C
 A terület egyik jellemző énekesmadara, főleg a gáton ill. a szomszédos ligeterdőben látható. 2011.04.23. 2 pld. a gáton, 2011.07.29. 2 pld. a partra leszállt, 2011.07.30. 2 pld., 2012.01.05. 2 pld., 2012.04.15. 3 pld. a tóparton és a tó környékén mozogtak, 1 pár fészekanyagot visz nyugat felé, 2012.08.26. 2 pld.
110. Holló (*Corvus corax*) C
 2012.04.10. 1 pld. átrepült, 2012.08.26. 15 pld. nyugat felől érkezik laza csapatban, s átrepül a tavak fölött, 2012.09.15. 10 pld.
111. Seregély (*Sturnus vulgaris*) C
 2011.02.25. kb. 500 pld., 2012.02.26. 6 pld., 2012.06.28. 3 pld.
112. Házi veréb (*Passer domesticus*) E
 2011.04.23. több pld. a Kőszegfalva felőli bokrokon
113. Mezei veréb (*Passer montanus*) C
 Állandó tagja a területnek, főként a gáton és a szomszédos bokrosokban. 2012.03.30. 6 pld., 2012.05.31. 2 pld., 2012.06.28. 30-as csapat a tó délkeleti végében, 2012.07.16. 20 pld.
114. Erdei pinty (*Fringilla coelebs*) C
 2011.03.10. 20 pld. a tározó felőli töltésoldalon táplálkozott, 2012.04.10. 2 pld., 2012.04.15. 1 pld. a patakparti fán
115. Zöldike (*Carduelis chloris*) E
 Állandó tagja a területnek, főként a szomszédos bokrosban. 2012.01.05. 8 pld. a tujákon, 2012.06.20. 1 pld., 2012.06.28. 1 ad. és 2 juv. az egykori díszfaiskola tujáin, 2012.08.26. 2 ad. és 1 juv. a tujákon
116. Kenderike (*Carduelis cannabina*) E
 A terület egyik legjellemzőbb énekesmadara, főként a szomszédos bokrosban. 2011.04.23. 2 pld. a tujákon, 2012.04.01. 8 pld.^{3,4}, 2012.04.10. 2 pld., 2012.04.15. 6 pld. a tó melletti, egykori díszfaiskola tujáin, 2012.05.31. 4 pld., 2012.06.28. 2 pld.
117. Csicsörke (*Serinus serinus*) C
 2012.04.15. 1 pld.
118. Süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*) E
 2011.12.26. 9 pld.⁷, 2012.01.05. 12 pld. (2 hím) a Gyöngyös-parti kőriseken
119. Citromsármány (*Emberiza citrinella*) C
 Állandó tagja a területnek, főként a gáton és a szomszédos bokrosokban. 2011.03.05. 2 pld., 2011.03.10. 25 pld., 2011.11.09. 1 pld., 2012.03.01. 3 pld. a tó melletti bokrokon, 2012.03.29. 3 pld.², 2012.04.10. 2 pld. a gáton, 2012.05.31. 2 pld. a fűből rebbent fel, 2012.07.16. 2 pld., 2012.09.15. 5 pld.
120. Nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) B
 2011.03.10. 5 pld., 2012.04.28. 1 hím a II. tározó szigetén énekel
 Házi lúd (*Anser anser domestica cult. landesi*)
 2010.10.14. A tó kialakításától kezdve a tavon tartózkodik. Többnyire a hattyúk társaságát keresi, de a tavon tartózkodó nyári ludakhoz is társult.

Valószínű szabadon engedett vagy szökött példány. A tavat minden bizonnyal sosem hagyta el, mert minden alkalommal megfigyelhető volt. A II. tározó szigetén fészket is rakott, de nem lett „eredménye”.

A fenti adatok közül az indexszel jelöltek Németh Csaba ⁽¹⁾, Harsányi Krisztián ⁽²⁾, Habuczki Zoltán ⁽³⁾, Berta Viktória ⁽⁴⁾, Bender Ferenc ⁽⁵⁾, Harsányi Imre ⁽⁶⁾, Zséder Péter ⁽⁷⁾, Varga László ⁽⁸⁾, Hadarics Tibor ⁽⁹⁾, Gál Jenő ⁽¹⁰⁾, Nagy László ⁽¹¹⁾, Busa Ákos ⁽¹²⁾, Tóth Kornél ⁽¹³⁾, Dalos Tibor ⁽¹⁴⁾, Emődy Wáman-Zoltán ⁽¹⁵⁾ és Pintér Renáta ⁽¹⁵⁾ által a magyar terepmadarászok honlapjára (www.birding.hu) feltöltött megfigyelései. Köszönjük a megfigyelési adatokat!

A két tározó gáttal határolt területén belül eddig 10 bizonyítottan vagy valószínűsíthetően fészkelő faj sikerült a tó létrehozásától eddig eltelt két év alatt megfigyelni (A és B státusz). Ezek többsége a lúd- és lilealkatúak családjába tartozik, fészkelésük vagy táplálkozásuk miatt kötődnek a vizes élőhelyhez. Néhány faj (nádi sármány, barázdabillegető) a sziget kőrös területe, illetve a műtárgyak miatt talál fészkelési feltételt.

Ritkán adódik arra alkalom, hogy szemtanúi lehetünk annak, hogyan „vesz birtokba” az élővilág egy újonnan létesült vizes élőhelyet. A récefélék, sirályok már a tározók kialakításakor megpihentek a kialakult pocsolyákon. A tó első évében (2011.) a tőkés réce és a kis vöcsök voltak az első fészkelők a tavon. A második évben (2012.) a növényzet terjedése és a táplálékbázis bővülése miatt a bütykös hattyú, a kontyos réce, néhány szárcsa és búbos vöcsök is fészket rakott. Amennyiben a tó háborítatlansága nem változik jelentősen, a parti zóna vegetációjának (nád, gyékény) terjedése miatt minden bizonnyal további fajok megtelepedésére lehet számítani. A tavat számos olyan faj használja táplálkozásra vagy ivóhelyként, amelyek nem fészkelnek a jelzett területen, de ott megfigyelhetőek voltak a költési időben.

Az eltelt két év alatt 44 madárfajt figyeltünk meg a költési időben a tározó területén (A, B és C státusz). A tó az átvonuló madarak számára igen jó pihenő- és táplálkozó helyet nyújt. Vonulási időben gyorsan „cserélődnek” a fajok, nem egyszer óráról-órára más-más látnivalót kínálva a madarászoknak. A két tározó gáttal határolt területén belül eddig 89 madárfajt figyeltünk meg összesen (A, B, C és D státusz). Említésre méltó még a gátokról a Gyöngyös-part ligeterdejéig és a tározót délen határoló szántó területén megfigyelt 31 faj is (E státusz).

A kőszegfalvi Abért-tó vegetációja és flórája (2012)

Keszei Balázs

9730 Kőszeg, Gyöp u. 10., e-mail: keszeib@gmail.com

B. Keszei: Vegetation and flora of the Lake Abért, 2012

The article reports 161 observed plant species at the two artificial lakes were built in 2010.

Bevezetés

A Kőszeg-Lukácsháza térségében a Gyöngyös patakra tervezett árvízi véstározó építése 2010. október 12-én fejeződött be. Az építkezés során kialakított töltésekhez szükséges földmennyiség kitermelésének helyén alakította ki a kivitelező az osztott vízfelületű kőszegfalvi Abért-tavat (KEF 8665.1). Az I. jelzésű északi rész ~9 ha, a II. (déli) vízfelület ~16 ha kiterjedésű.

Az újonnan létrehozott élőhelyeket gyorsan birtokba vette a természet, megjelentek a vízhez kötődő állat és növényfajok. Két védett növényfaj jelenlétét is sikerült bizonyítani (fehér tündérrózsa és vízi tündérfátyol).

Jelen dolgozatban a 2012-ben tapasztalható vegetációs viszonyokat és az év során rögzített fajlistát, mint alapvetésként, későbbi munkák kiinduló és/vagy összehasonlító pontjaként kívánjuk rögzíteni.

Anyag és módszer

2012-ben a vegetációs időszak kezdetétől havi rendszerességgel (nyáron gyakrabban) került sor területbejárásra október 14-ig. A megfigyelt terület határáként a tó külső töltésén végig futó földút középvonalát jelöltük ki. A szigetekre (3) nem terjedt ki a felmérés, szemelött tartva az itt költő és táplálkozó vízimadarak háborítatlanságát. A vegetációs egységek elkülönítésében az Á-NÉR 2007 (BÖLÖNI et al., 2007) kategorizálását tekintettük mérvadónak.

Vegetáció

A vizsgált területen változatos természetességű vízi és alacsony természetességű szárazföldi élőhelyek alakultak ki 2012. évi vegetációs időszak végéig.

A1 - Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár

A *Lemnetum minoris* – apró békalencse-hínár társulás egyfajú állományi az I. tó északi kevésbé szélfodrozta parti zónáiban, kifejezetten a nyári időszakban váltak jellemzővé.

A23 - Tündérrózsás, vízitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár

A *Nymphaeetum albo-luteae* – tündérrózsza–vízitök hínár fehér tündérrózsás szubasszociációja (*nymphaetosum albae*) mindkét tórészletben előfordul. Kiterjedése csak néhány négyzetméter. Természetessége és eredete szempontjából kételyek merültek fel, mivel virágzó tündérrózsza példányok mindegyike enyhén halvány rózsaszín virágokat nevelt. A közeli lakott területek kerti tavaiban is előfordulhatnak rózsaszín virágú hibridek. Vas megyében a Rába egyes holtágaiban ismertek természetes előfordulások, de a Kőszegi-hegység előterére nézve mindenképpen új faj a fehér tündérrózsza (*Nymphaea alba*). Védett növény, eszmei értéke 5000 Ft.

A3a - Áramlói vízi, (nagylevelű) békaszőlős, tündérfátylas hínár

A *Potamogetum natantis* – úszó békaszőlő-hínár és a *Myriophyllo-Potamogetum* – süllőhinaras békaszőlő-hínár mind két tórészlet legjellemzőbb két nyíltvízi társulásává vált 2012 nyarán. A sekély vizű, jelentősen felmelegedő (25-27 °C) tavak, a tápláló Gyöngyös alacsony vízállása miatt kedvező lehetőséget nyújtottak e társulások terjeszkedéséhez. Az úszó békaszőlős kisebb foltokban jelent meg és a monodomináns faja (*Potamogeton natans*) mozaikolt a süllőhinarassal, amelynek uralkodó fajai az óriási tömegben virágzó füzéres süllőhínár (*Myriophyllum spicatum*) valamint az egyes békaszőlőfajok (*Potamogeton crispus*, *Potamogeton gramineus*). A asszociációk elviselik a hínáratást, de nehezen tűrik a vízszintváltozásokat. A hínarasodás egyes helyeken oly mértékűvé vált, hogy a fiatal récefiókák nem tudtak úszni, hanem szinte szaladtak a vízfelszínen. Főleg esztétikai okokra hivatkozva illetékes (vízügyi, környezetvédelmi, természetvédelmi, halászati) szakemberek egyeztetése alapján 2013-ban a vegetációs időszak kezdete előtt amurt telepítettek a tavakba...(NÉMETHY, 2012).

Nymphoidetum peltatae – Tündérfátyol-hínár: Lassú áramlási körülmények között alakult ki az I. tórész vizét biztosító tápcsatornában. A nyár folyamán maximális kiterjedése két állományban összességében elérte 15-20 m² kiterjedést. A tündérfátyol (*Nymphoides peltata*) eddig Vas megye területén nem került elő – ismereteink szerint – itt új faj. Védett, eszmei értéke 5 000 Ft.

B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

A *Phragmitetum communis* – nádas és a *Typhetum latifoliae* – széleslevelű gyékényes is valójában csak a partszegélyen és töredékesen jelenik meg. Összes kiterjedése sem több néhányszor tíz négyzetméternél, terjedése azonban várható.

B2 - Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet

Veronico-Glycerietum notatae: A fodros harmatkásás alacsony növésű, laza állományokat alkot a tápcsatornában. Jellemző fajai a deréce veronika (*Veronica beccabunga*), a fodros harmatkása (*Glyceria notata*), a pántlikafű (*Phalaris arundinacea*). 2012-ben a társulás még özönnövényektől mentes volt, bár a tápcsatornában megjelent az indiai nenyúljhózzám (*Impatiens glandulifera*).

B3 - Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídőrös, mételykórós mocsarak

Alismato-Eleocharitetum: A hídőrös mocsári csetkákás kis kiterjedésben a I. víztér nyugati partján fordul elő. Kevés fajú, vízi hídőr (*Alisma plantago-aquatica*), mocsári csetkákka (*Eleocharis palustris*), alacsony füzény (*Lythrum hyssopifolia*) a gyakoribb fajai.

BA - Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok

Az Abért-tó és az érintett csatornák minden olyan szegély élőhelye ide sorolható, amelyek kevésbé természeteseek, nincsenek karakterfajaik, a szukcesszió kezdeti szakaszával jellemezhetőek. A vidrakeserűfű (*Polygonum amphibium*) nyíltvízi formája mindkét víztesten jellemző növény. További fajai közül kiemelhető a kis csoportokban megjelenő zsióka (*Bolboschoenus maritimus*) mellett a vízi mételykóró (*Oenanthe aquatica*) és a dárdás csukóka (*Scutellaria hastifolia*).

OB – Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

Ide tartoznak azok az üde fátlan élőhelyek, amelyek természetközeli élőhelyi kategóriákba nem sorolhatók be. A jellegtelenség oka igen sokféle lehet. Itt említjük a jellegtelen üde réteket (*Alopecurus*, *Dactylis*, *Agrostis*, *Agropyron* fajok uralta jellegtelen gyepek), továbbá az elgyomosodott, pl. fodros lórom (*Rumex crispus*) dominálta magaskórósok is.

OC – Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok

A töltések, gátak növényzete tartozik ide. Jellemzően kevert fajkészletű, gyakrabban teljesen generalista fajok (pl. *Festuca rupicola*, *Elymus repens*, *Lolium perenne*) uralta, gyakran gyomos, zavart vagy másodlagos szárazgyepek.

OD – Lágyszárú özönfajok állományai

Magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) által uralt terület. Sokféle jelen van a vízpart és töltésoldal között. A nyári kétszeri kaszálás jelentős mértékben visszaszorította állományait.

Flóra

A terület flóráját az alábbi 161 faj listájával szeretném jellemezni:

Tudományos név	Magyar név
<i>Acer negundo</i>	Zöld juhar
<i>Achillea millefolium</i>	Közönséges cickafark
<i>Agrostis stolonifera</i>	Fehér tippán
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	Vízi hídőr
<i>Alnus glutinosa</i>	Enyves éger
<i>Alopecurus geniculatus</i>	Gombos ecsetpázsit
<i>Alopecurus pratensis</i>	Réti ecsetpázsit
<i>Amaranthus retroflexus</i>	Szőrös disznóparéj
<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	Ürömlevelű parlagfű
<i>Anagallis arvensis</i>	Mezei tixszem
<i>Anthemis cotula</i>	Nehézszagú pipitér
<i>Apera spica-venti</i>	Nagy széltippán
<i>Arabidopsis thaliana</i>	Közönséges lúdfű
<i>Arctium lappa</i>	Közönséges bojtorján
<i>Arctium tomentosum</i>	Pókhálós bojtorján
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Franciaperje
<i>Artemisia vulgaris</i>	Fekete üröm
<i>Bidens tripartita</i>	Subás farkasfog
<i>Bolboschoenus maritimus</i>	Sziki zsióka
<i>Bromus sterilis</i>	Meddő rozsnok
<i>Calamagrostis epigeios</i>	Siska nádtippán
<i>Calystegia sepium</i>	Felfutó sövényszulák
<i>Campanula patula</i>	Terebélyes harangvirág
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Közönséges pásztortáska
<i>Carduus acanthoides</i>	Útszéli bogáncs
<i>Carex remota</i>	Ritkás sás
<i>Centaurea cyanus</i>	Kék búzavirág
<i>Centaurea jacea</i>	Réti imola
<i>Centaureum erythraea</i>	Kisezerjófű
<i>Cerastium arvense</i>	Parlagi madárhúr
<i>Chenopodium album</i>	Fehér libatop
<i>Cichorium intybus</i>	Mezei katángkóró
<i>Cirsium arvense</i>	Mezei aszat
<i>Cirsium vulgare</i>	Közönséges aszat
<i>Clinopodium vulgare</i>	Közönséges borsfű
<i>Conium maculatum</i>	Foltos bürök
<i>Convolvulus arvensis</i>	Apró szulák
<i>Conyza canadensis</i>	Kanadai betyárkóró
<i>Crepis biennis</i>	Réti zörgőfű
<i>Crepis rhoeadifolia</i>	Pipacslevelű zörgőfű
<i>Crepis tectorum</i>	Hamvas zörgőfű
<i>Dactylis glomerata</i>	Csomós ebír
<i>Daucus carota</i>	Vadmurok
<i>Deschampsia caespitosa</i>	Gyepes sédbúza
<i>Echinochloa crus-galli</i>	Közönséges kakaslábű
<i>Eleocharis palustris</i>	Mocsári csetkása
<i>Elymus repens</i>	Közönséges tarackbúza
<i>Epilobium obscurum</i>	Sötétzöld fűzike
<i>Epilobium tetragonum</i>	Négyélű fűzike
<i>Equisetum arvense</i>	Mezei zsurló

<i>Erigeron annuus</i>	Ligeti seprence
<i>Erysimum cheiranthoides</i>	Violás repcsény
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Ligeti sédkender
<i>Fallopia convolvulus</i>	Szulákkeserűfű
<i>Festuca arundinacea</i>	Nádképű csenkesz
<i>Festuca pratensis</i>	Réti csenkesz
<i>Festuca rupicola</i>	Barázdált csenkesz
<i>Filago lutescens</i>	Sárgás penészvirág
<i>Galium album</i>	Felálló galaj
<i>Galium parisiense</i>	Párizsi galaj
<i>Glyceria notata</i>	Fodros harmatkása
<i>Gypsophila muralis</i>	Mezei fátyolvirág
<i>Holcus lanatus</i>	Pelyhes selyemperje
<i>Hypericum perforatum</i>	Közönséges orbáncfű
<i>Impatiens glandulifera</i>	Bíbor nebáncsvirág
<i>Juncus articulatus</i>	Fülemüleszittyó
<i>Juncus conglomeratus</i>	Csomós szittyó
<i>Juncus effusus</i>	Békaszittyó
<i>Juncus inflexus</i>	Deres szittyó
<i>Juncus tenuis</i>	Vékony szittyó
<i>Knautia arvensis</i>	Mezei varfű
<i>Lactuca serriola</i>	Keszegsaláta
<i>Lamium purpureum</i>	Piros árvacsalán
<i>Lathyrus pratensis</i>	Réti lednek
<i>Lathyrus sylvestris</i>	Erdei lednek
<i>Lemna minor</i>	Apró békalencse
<i>Leontodon autumnalis</i>	Őszi oroszlánfog
<i>Ligustrum vulgare</i>	Vesszős fagyal
<i>Lolium multiflorum</i>	Olaszperje
<i>Lolium perenne</i>	Angolperje
<i>Lotus corniculatus</i>	Szarvas kerep
<i>Lycopus europaeus</i>	Vízi peszérce
<i>Lythrum hyssopifolia</i>	Alacsony füzény
<i>Lythrum salicaria</i>	Réti füzény
<i>Malva sylvestris</i>	Erdei mályva
<i>Medicago lupulina</i>	Komlós lucerna
<i>Medicago sativa</i>	Takarmány lucerna
<i>Melilotus albus</i>	Fehér somkóró
<i>Melilotus officinalis</i>	Orvosi somkóró
<i>Mentha arvensis</i>	Mezei menta
<i>Mentha longifolia</i>	Lómenta
<i>Myosotis ramosissima</i>	Borzas nefelejcs
<i>Myosoton aquaticum</i>	Közönséges vízicsillaghúr
<i>Myriophyllum spicatum</i>	Füzéres süllőhínár
<i>Najas marina</i>	Nagy tüskéhínár
<i>Nymphaea alba</i>	Fehér tündérrózsa
<i>Nymphoides peltata</i>	Vízi tündérfátyol
<i>Oenanthe aquatica</i>	Vízi borgyökér
<i>Oenothera biennis</i>	Parlagi ligetszépe
<i>Oxalis stricta</i>	Felálló madársóska
<i>Panicum ruderales</i>	Törékeny köles
<i>Papaver rhoeas</i>	Pipacs
<i>Pastinaca sativa</i>	Termesztett pasztinák
<i>Peplis portula</i>	Heverő tócsahúr

<i>Persicaria amphibia</i>	Kétéltű keserűfű
<i>Persicaria dubia</i>	Szelíd keserűfű
<i>Persicaria hydropiper</i>	Borsos keserűfű
<i>Phalaris arundinacea</i>	Nádképű pántlikafű
<i>Phragmites australis</i>	Közönséges nád
<i>Picris hieracioides</i>	Közönséges keserűgyökér
<i>Plantago lanceolata</i>	Lándzsás útifű
<i>Plantago major</i>	Nagy útifű
<i>Plantago media</i>	Közepes útifű
<i>Poa pratensis</i>	Réti perje
<i>Polygonum aviculare</i>	Madár-porcsinkeserűfű
<i>Populus x canescens</i>	Szürke nyár
<i>Potamogeton crispus</i>	Bodros békaszőlő
<i>Potamogeton gramineus</i>	Fűlevelű békaszőlő
<i>Potamogeton natans</i>	Úszó békaszőlő
<i>Potentilla anserina</i>	Libapimpó
<i>Prunella vulgaris</i>	Közönséges gyíkfű
<i>Quercus robur</i>	Kocsányos tölgy
<i>Ranunculus acris</i>	Réti boglárka
<i>Reseda lutea</i>	Vad rezeda
<i>Rorippa x anceps</i>	Heverő kányafű
<i>Rorippa sylvestris</i>	Erdei kányafű
<i>Rumex crispus</i>	Fodros lórom
<i>Salix alba</i>	Fehér fűz
<i>Salix matsudana ssp tortuosa</i>	Spirális fűz
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	Kötő káka
<i>Scutellaria hastifolia</i>	Dárdás csukóka
<i>Setaria pumila</i>	Fakó muhar
<i>Silene alba</i>	Fehér mécsvirág
<i>Silene vulgaris</i>	Hólyagos habszegfű
<i>Solidago gigantea</i>	Magas aranyvessző
<i>Sonchus arvensis</i>	Mezei csorbóka
<i>Sonchus oleraceus</i>	Szelíd csorbóka
<i>Stachys palustris</i>	Mocsári tisztessű
<i>Stellaria media</i>	Közönséges tyúkhúr
<i>Symphytum officinale</i>	Fekete nadálytő
<i>Taraxacum officinale</i>	Pongyola pitypang
<i>Trifolium arvense</i>	Tarlóhere
<i>Trifolium aureum</i>	Zörgő here
<i>Trifolium hybridum</i>	Korcs here
<i>Trifolium pratense</i>	Réti here
<i>Trifolium repens</i>	Fehér here
<i>Trifolium rubens</i>	Pirosló here
<i>Tripleurospermum perforatum</i>	Kaporlevelű ebszékfű
<i>Tussilago farfara</i>	Lókörmű martilapu
<i>Typha latifolia</i>	Széleslevelű gyékény
<i>Urtica dioica</i>	Nagy csalán
<i>Verbascum blattaria</i>	Molyüző ökörfarkkóró
<i>Verbascum chaixii subsp. austriacum</i>	Osztrák ökörfarkkóró
<i>Veronica beccabunga</i>	Deréce veronika
<i>Veronica persica</i>	Perzsa veronika
<i>Veronica scutellata</i>	Pajzsos veronika
<i>Veronica serpyllifolia</i>	Kakukk veronika
<i>Vicia cracca</i>	Kaszanyűg bükköny

Vicia tetrasperma
Vicia villosa
Zannichellia palustris

Négymagvú bükköny
 Szöszös bükköny
 Mocsári tófonal

Irodalom

BÖLÖNI J. – MOLNÁR ZS. – KUN A. – BIRÓ M. (2007): *Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR 2007)*. Kézirat, MTA ÖBKI, Vácrátót, 184 pp.
 NÉMETHY M. (2012): *Hínár ellen amur az Abért-tóba* – Vas Népe 2012.07.24.

KRÓNIKA

A Tömördi Madárvárta madárgyűrűzési programjának bibliográfiája

Gyurác József

Nyugat-magyarországi Egyetem, Biológia Intézet, Állattani Tanszék
 9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., e-mail: gyjozsi@ttk.nyme.hu

J. Gyurác: Bibliography of bird ringing project of Tömörd Bird Ringing Station

A bibliography, contains 86 publications from the period of 1999-2012 is presented concerning the ringing project in Tömörd Ringing Station.

Az 1998 óta működő Tömördi Madárvárta madárgyűrűzési programjainak (tavaszi és őszi Actio Hunagrica, Állandó Ráfordítású Gyűrűzés, egyéni gyűrűzés) keretében 2012-vel bezárólag 128 madárfaj 91781 példányát láttuk el hagyományos alumínium gyűrűvel. A tudományos célú madárgyűrűzés csak akkor töltheti be küldetését, ha a több tízezer madár gyűrűzési (pl. kor, ivar, fogás és visszafogás ideje, helye), valamint biometriai (pl. szárnyhossz, testtömeg, kondíció) adatait elemző módszerekkel feldolgozzuk, és az így nyert madárvonulás-kutatási eredményeket, illetve az eredmények alapján levonható következtéseket közzé tesszük. A vonulás tér- és időbeli mintázatairól, a madarak állapotáról, illetve ezek változásáról és okairól feltárt új ismeretek csak így hasznosulhatnak a gyakorlatban (oktatás, szemléletformálás, tájhasználat, természetvédelem, stb.).

A Tömördi Madárvárta madárgyűrűzési adatainak feldolgozását Szombathelyen, a Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kar Biológia Intézetében (2008 előtt Berzsenyi Dániel Főiskola) végezzük egyetemi hallgatók közreműködésével, akik diplomamunkájukat és/vagy tudományos diákköri dolgozatukat a madárvonulás témaköréből készítik. Az alábbi bibliográfia a 2012-ig elkészült publikációkat tartalmazza az első szerzők abc sorrendjében, melyek teljesen vagy részben tömördi adatokra épülnek.

Könyv

1. Csörgő T., Karcza Zs., Halmos G., Magyar G., Gyurácz J. Szép T., Schmidt A., Schmidt E. (szerk.). Magyar madárvonulási atlasz. Kossuth Kiadó. Bp. p672. (2009) ISBN 9789630958653.
2. Gyurácz J, Bánhidi P. Dynamics and spatial distribution of migratory birds. NymE. Szombathely. p144. (2008) ISBN 978-963-9871-17-5

Szakkikk

1. Bánhidi P. és Gyurácz J. A kucsmás poszáta (*Sylvia melanocephala*) második előfordulása Magyarországon. Túzok 4 (1-2) 7-8. (1999)
2. Gyimóthy Zs., Gyurácz J., Bank L., Bánhidi P., Farkas R., Németh Á., Csörgő T., Autumn migration of Robins in Hungary. - *Biologia* 66/3:1-9. DOI:102478/s11756-011-0039-9. (2011). IF: 0,617
3. Gyimóthy, Zs., Gyurácz, J., Bank, L., Bánhidi, P., Farkas, R., Németh, Á., Csörgő, T. Wing-length, body mass and fat reserves of Robins (*Erithacus rubecula*) during autumn migration in Hungary. - *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 57(2): 203-218. (2011) IF: 0,522
4. Gyurácz J, Horváth G, Csörgő T, Bank L and Palkó S. Influence of the macrosynoptical weather situations on the autumn migration of birds. – *The RING* 25, 1-2: 18-36. (2003)
5. Gyurácz J. A madárgyűrűzés 100 éve Magyarországon és Vas megyében. – *Vasi Szemle* LXII. 3: 324-332. (2008)
6. Gyurácz J. Ornithological and Bird Protection Projects in Vas County. *Naturkundliches Symposium Südburgenland-Ungarn. Burgenlandische Forschungen Band 87: 128-131. (2003)*
7. Gyurácz J., Bánhidi P. és Németh T. Vonuló énekesmadarak élőhely-válsztása a tömördi Nagy-tavon és környékén. *Vasi Szemle* LVI. 1: 52-63. (2002)
8. Gyurácz J., Bánhidi P., Gyimóthy Zs. A vörösbegy (*Erithacus rubecula*) vonuló populációinak élőhely-válsztása és vonulásdinamikája az őszi vonulási időszakban. - *Ornis Hungarica* 15-16: 601-610. (2008)
9. Gyurácz J., Bánhidi P., Horváth A., Mihácsy É. Három rigófaj (*Turdus spp.*) vonulása a külföldi megkerülések tükrében. – *BDF Tud. Közl. Természettudományok* 9: 55-64. (2004)
10. Gyurácz J., Góczán J., Bánhidi P. and Lepold Á. Autumn Migration of the Goldcrest *Regulus regulus* in western Hungary. – *The RING* 25, 1-2: 38-46. (2003)
11. Gyurácz J., Lukács Z., Vörös N. Vas megye madarainak névjegyzéke. NymE SEK Tudományos Közleményei XVIII.- *Természettudományok* 13: 71-75. (2011)
12. Gyurácz J., Puskás J. A hőmérséklet, csapadék és a fiatal madarak egyedszáma közötti kapcsolat vizsgálata. NymE SEK Tudományos Közleményei XVIII.-*Természettudományok* 13: 77-81. (2011)
13. Gyurácz, J., Bánhidi, P., Csuka, A. Successful restoration of water level and surface area restored migrant bird populations in a Hungarian wetland. – *Biologia Section Zoology* 66/6: 1177—1182. DOI: 10.2478/s11756-011-0132-0. (2011) IF: 0,617

Rövid közlemény

1. Baráth R., Kalmár S., Gyurácz J. Vonuló madarak fogása és térbeli eloszlása. *Cinege* 17: 23-24. (2012)
2. Bánhidi P., Gyurácz J. Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2007-ben. *Cinege* 12: 14-17. (2007)
3. Bánhidi P., Gyurácz J. Madárgyűrűző programok eredményei a Tömördi Madárvártán 2006-ban. *Cinege* 11: 17-20. (2006)
4. Bánhidi P., Gyurácz J. Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2008-ban. *Cinege* 13: 20-23. (2008)
5. Bánhidi P., Gyurácz J. Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2009-ben. *Cinege* 14: 16-19. (2009)
6. Bánhidi P., Gyurácz J. Madármonitoring programok a Tömördi Madárvártán 2004-ben. *Cinege* 9: 22-24. (2004)

7. Bánhidi P., Gyurác J. Madármonitoring programok a Tömördi Madárvártán 2005-ben. Cinege 10: 18-21. (2005)
8. Gergelics S., Gyurác J., Bánhidi P. A kormos légykapó (*Ficedula hypoleuca*) őszi vonulása Tömördön. Cinege 13: 28-30. (2008)
9. Góczán J., Gyurác J. A sárgafejű királyka (*Regulus regulus*) őszi vonulása Tömördön. Cinege 7: 23-27. (2002)
10. Gyimóthy Zs., Gyurác J., Bánhidi P. Élőhelyek minősítése a vörösbegy (*Erithacus rubecula*) testtömege és vonulási zsírtartaléka alapján. Cinege 12: 22-25. (2007)
11. Gyurác J. Fészkelő és táplálkozó madárközösségek a Tömördi Madárvárta környékén 2007-ben. Cinege 12: 26-28. (2007)
12. Gyurác J., Bánhidi P., Janzsó G. A tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) őszi vonulása Tömördön. Cinege 10:22-25. (2005)
13. Gyurác J., Bánhidi P. A nagy fakopáncs (*Dendrocopus major*) térbeli és időbeli eloszlása Tömördön. Cinege 14: 23-26. (2009)
14. Gyurác J., Bánhidi P. Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2010-ben. - Cinege 15: 7-10. (2010)
15. Gyurác J., Bánhidi P. Madárgyűrűzés a Tömördi Madárvártán 2011-ben. - Cinege 16: 17-20. (2011)
16. Gyurác J., Bánhidi P., Gabnai H. A csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*) őszi vonulásának dinamikája Tömördön. Cinege 9: 25-28. (2004)
17. Gyurác J., Bánhidi P., Bedenek S. A vörösbegy (*Erithacus rubecula*), a barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) és a csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*) populációk dinamikája a CES program eredményei alapján. Cinege 11: 21-25. (2006)
18. Gyurác J., Bánhidi P., Bódis V. A széncinege (*Parus major*) és a kék cinege (*Parus caeruleus*) élőhely-választása az őszi vonulási időszakban Cinege: 11: 25-28.(2006)
19. Gyurác J., Bánhidi P., Csiszár B. Ritka madárfajok a Tömördi Madárvártán. Cinege 12: 28-32. (2007)
20. Gyurác J., Gyimóthy Zs. A vörösbegy (*Erithacus rubecula*) őszi vonulása Tömördön. Cinege 8: 18-20. (2003)
21. Hittaller A., Gyurác J., Bánhidi P. A fekete rigó (*Turdus merula*) őszi vonulásának dinamikája Tömördön. Cinege 14: 20-22. (2009)
22. Horváth O., Gyurác J. A sárgafejű királyka (*Regulus regulus*) őszi vonulása Tömördön. Cinege 17: 19-22. (2012)
23. Király G., Lukács Z. A keleti csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita tristis*) Tömördön. Cinege 14:
24. Kóródi A., Gyurác J., Bánhidi P. A kék cinege (*Parus caeruleus*) őszi vonulása Tömördön. Cinege 13: 32-36. (2008)
25. Koszorús P., Gyurác J., Bánhidi P. Lukács Z., Kalmár S. A rozsdástorkú pityer (*Anthus cervinus*) első gyűrűzött példánya Tömördön. Cinege 14: 28-29. (2009)
26. Lepold Z., Gyurác J., Lepold Á. és Ruff, A. Új vonulásvizsgálati módszer Tömördön és Sumonyban – Magyarországon először. Cinege 7: 27-32. (2002)
27. Lukács Z., Gyurác J. A kékfarkú (*Tarsiger cyanurus*) első bizonyított előfordulása és első gyűrűzött példánya Magyarországon. - Cinege 15: 13-15. (2010).
28. Radasics Cs., Gyurác J., Bánhidi P. A barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), a kerti poszáta (*S. borin*), a mezei poszáta (*S. communis*) és a kis poszáta (*S. curruca*) őszi vonulása Tömördön. Cinege 12: 32-36. (2007)

Előadások és poszterek összefoglalói

1. Gyimóthy Zs., Gyurác J., Bánhidi P., Jánoska F. A vörösbegy (*Erithacus rubecula*) élőhely-választása az őszi vonulási időszakban. 8. Magyar Ökológus Kongresszus, Szeged, 2009. Előadások és poszterek összefoglalói: 76.
2. Gyimóthy Zs., Gyurác J., Bank L., Farkas R., Németh Á., Csörgő T. A vörösbegy (*E. rubecula*) őszi vonulásának vizsgálata öt magyarországi élőhelyen. MME VII. Tud. Ülése, Baja, 2008. Programfüzet: 23.

3. Gyimóthy Zs., Gyurácz J., Bank L., Farkas R., Németh Á., Csörgő T. Autumn migration of Robins *Erithacus rubecula* in Hungary. The 6th Conference of EOU, Vienna. Abstract volume 93. (2007)
4. Gyimóthy Zs., Gyurácz J., Bank L., Farkas R., Németh Á., Csörgő T. Autumn migration, body condition and fat core of Robins (*E. rubecula*) in Hungary. The 9th SEEN Workshop, Cracow. Programme and abstracts 24. (2007)
5. Gyurácz J., Bánhidi P., Góczán J. A sárgafejű királyka (*Regulus regulus*) őszi vonulása. VI. Magyar Ökológus Kongresszus. Gödöllő, 2003. augusztus 27-29. Előadások és poszterek összefoglalói. 104. (2003)
6. Gyurácz J. and Bánhidi P. Comparative bird migration dynamics studies. Third EOU Conference, Haren/Groningen, The Netherlands, 2001. Augusztus 21-25. Programme and Abstracts 57. (2001)
7. Gyurácz J., Bánhidi P. Autumn migration of Blue Tits (*Parus caeruleus*) in a West Hungarian stopover site. The 7th Conference of EOU, Zürich. Abstracts 117. (2009)
8. Gyurácz J., Bánhidi P. and Gyimóthy Zs. Habitat selection and migration dynamics of the migrating populations of Robins *Erithacus rubecula* in the autumn migration period. - *Alauda* 73(3): 296-297. The 5th Conference of EOU, Strasbourg. (2005)
9. Gyurácz J., Bánhidi P. és Gyimóthy Zs. A vörösbegy (*Erithacus rubecula*) vonuló populációink élőhely-választása és vonulásdinamikája az őszi vonulási időszakban. MME VI. Tudományos Ülése. Debrecen. Program és absztrakt kötet: 33. (2004)
10. Gyurácz J., Bánhidi P. és Gyimóthy Zs. Összehasonlító madárvonulás-dinamikai vizsgálatok. V. Magyar Ökológus Kongresszus, Debrecen. *Acta Biologica Debrecina Oecol. Hung.* 11/1: 228. (2000)
11. Gyurácz J., Bánhidi P., Kóródi A. A kék cinege (*P. caeruleus*) őszi vonulása egy nyugat-magyarországi élőhelyen. MME VII. Tud. Ülése, Baja, 2008. Programfüzet: 25.
12. Gyurácz J., Bank L., Bánhidi P. Vonuló énekesmadár populációk monitorozásának részeredményei: Sumonyi Madárvárta 1983-2003, Tömördi Madárvárta 1999-2003. 2. Szünzoológiai Szimposium, Budapest. Előadások és poszterek összefoglalói: 32. (2004)
13. Gyurácz J., Lukács Z., Vörös N. Vas megye madarainak névjegyzéke. VI. ETK, Szombathely, 2011. Előadások kivonata: 22.
14. Gyurácz J., Puskás J. A hőmérséklet, a csapadék és a fiatal madarak egyedszáma közötti kapcsolat vizsgálata. VI. ETK, Szombathely, 2011. Előadások kivonata: 23.
15. Gyurácz J., J. Góczán, P. Bánhidi. Autumn migration dynamics of goldcrest (*R. regulus*) in Western Hungary. 4th Conference of the European Ornithologists' Union. Chemnitz, Germany 16-21 August 2003. (2003). - *Die Vogelwarte* 42 (1-2): 144.
16. Gyurácz J., Gyimóthy Zs., Németh T. és Bánhidi P. A vörösbegy (*Erithacus rubecula*) vonulásdinamikája és territoriális viselkedése az őszi vonulási időszakban. 7. Magyar Ökológus Kongresszus. Budapest, szeptember 4-9. Összefoglalók: 4. (2006)
17. Horváth G., Gyurácz J. és Csörgő T. Makroszinoptikus időjárási helyzetek hatása az őszi madárvonulás dinamikájára. II. Természet-, műszaki- és gazdasági tudományok alkalmazása. Nemzetközi konferencia. Az előadások összefoglalói: 38. Szombathely, BDF, 2003. május 10. (2003)

Diplomamunka

1. Baráth R. 2012. Rövidtávú vonuló énekesmadarak térbeli eloszlásának összehasonlító vizsgálata a Tömördi Madárvártán. Diplomamunka. Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kar. Szombathely
2. Bedenek S. 2008. Az Állandó Ráfordítású Helyek madárgyűrűzési program eredményei a Tömördi Madárvártán 2004 és 2006 között. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
3. Bódis V.B. 2009. A szécinege (*Parus major*) őszi vonulásának dinamikája egy nyugat-magyarországi élőhelyen. Diplomamunka. Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar. Sopron
4. Csizsár B. 2006. A Tömördi Madárvártán gyűrűzött madárfajok helyi ritkaságának vizsgálata. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely

5. Csuka A. 2008. A tömördi Nagy-tó madárállományának változása 1998-tól 2006-ig. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
6. Csuka A. 2010. A tömördi Nagy-tó madárállományának változása az 1998-2009 időszakban. Diplomamunka. Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar. Sopron
7. Gabnai H. 2005. A csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*) őszi vonulása egy nyugat-magyarországi élőhelyen. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
8. Gergelics S. 2008. A kormos légykapó (*Ficedula hypoleuca*) őszi vonulása és élőhely-választása a tömördi Nagy-tó környékén. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
9. Góczán J. 2002. A sárgafejű királyka (*Regulus regulus*) őszi vonulása, Tömörd. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
10. Gyimóthy Zs. 2000. Összehasonlító madárvonulás-dinamikai vizsgálatok, Tömörd. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
11. Gyimóthy Zs. 2003. A vörösbegy (*Erithacus rubecula*) őszi vonulása egy nyugat-dunántúli élőhelyen. Diplomamunka. Pécsi Tudományegyetem. Természettudományi Kar. Pécs
12. Hittaller A. 2009. A fekete rigó (*Turdus merula*) őszi vonulásának dinamikája és biometriai jellemzői Tömördön. Diplomamunka. Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kar. Szombathely
13. Horváth A., Mihácsy É. 2003. Madárvonulási atlasz. A Sumonyi és Tömördi Madárvártán gyűrzött és megkerült madarak vonulási atlasza. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
14. Horváth R. 2011. A citromsármány (*Emberiza citrinella*) őszi vonulásának dinamikai vizsgálata a tömördi Nagy-tónál. Diplomamunka. Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kar. Szombathely
15. Jánosa L. 2011. Az énekes rigó (*Turdus philomelos*) őszi vonulásának időbeli és térbeli vizsgálata. Diplomamunka. Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kar. Szombathely
16. Janzsó G. 2006. A tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) vonulásának dinamikája, testtömeg-változása és szárnymorfológiája az őszi vonulási időszakban. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
17. Kóródi A. 2008. A kék cinege (*Parus caeruleus*) őszi vonulásának dinamikája és biometriai jellemzői Tömördön. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
18. Krisztbaum A. 2005. A barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) élőhely-választása és testmérete közötti kapcsolat az őszi vonulási időszakban. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
19. Németh T. 2001. A madarak élőhely-választása az őszi vonulási időszakban. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
20. Radasics Cs. 2007. A barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), a kerti poszáta (*S. borin*), a mezei poszáta (*S. communis*) és a kis poszáta (*S. curruca*) őszi vonulásának összehasonlító elemzése. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
21. Somogyi Cs. 2011. A fészkelő madárközösség szerkezetének változása egy nyugat-magyarországi élőhelyen 2004 és 2010 között. Diplomamunka. Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kar. Szombathely
22. Tóth Gy. 2005. Az időjárási tényezők hatása a széncinege (*Parus major*) produktivására. Diplomamunka. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely

Tudományos diákköri dolgozat

1. Góczán J. 2003. A sárgafejű királyka (*Regulus regulus*) őszi vonulása. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely
 2. Hittaller A. 2010. A fekete rigó (*Turdus merula*) őszi vonulásának dinamikája és biometriai jellemzői Tömördön. Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kar. Szombathely
- Janzsó G. 2007. A tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) őszi vonulása egy nyugat-magyarországi élőhelyen. Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely

Doktori (PhD) értekezés

1. *Gyimóthy Zs. 2012. A vörösbegy *Erithacus rubecula* (Linnaeus, 1758) őszi vonulásának vizsgálata Magyarországon. Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar. Sopron*

Az év madarát gyűrűztük

Bánhidi Péter

9745 Meszlen, Béke u. 51., e-mail: dr.banhidip@freemail.hu

P. Bánhidi: Ringing of bird of the year

Two nestlings of Common Buzzard were ringed on 20 May 2012.

Az Év madara 2012-ben az egerészölyv (*Buteo buteo*). A védelmi intézkedéseknek is köszönhetően leggyakoribb ragadozó madarunk. Ahhoz, hogy ez így is maradjon, oda kell figyelniük rá, hiszen lelövés, mérgezések ma is veszélyeztetik.

Ez év márciusában Meszlen környéki sétáim során egerészölyv nászrepülésre lettem figyelmes. Mivel a környéken fészekről nem tudtam addig, keresni kezdtem azt, és hamarosan eredménnyel jártam. Egy szántók közt húzódó fűzfa sorban épült egy új fészek, viszonylag alacsonyan (6 méter), jól megközelíthető és megmászható helyen. Távcsővel rendszeresen figyeltem a fészket, majd április végén felmásztram hozzá (addig nem akartam zavarni). Fel tudtam úgy jutni a fára, hogy oldalról beleláttam a fészekbe, és fényképet is tudtam készíteni. Három pelyhes fiókat rejtett, egyik azonban furcsa testhelyzetben volt, és nagyon mozdulatlan.

A gyűrűzés május 20-án történt. Lőrincz Csillával mentünk ki a fészekhez. Amikor fölértem, gyanúm beigazolódott, hogy egy fióka korábbi ellenőrzésemkor már nem élt, a fészekben csak két fióka ült. Ezek viszont szépen fejlettek és láthatóan egészségesek. A madarakat vászonzsákba tettem, kötélen leengedtem (így mértem meg a fészek magasságát a földtől). A gyűrűzést követően a fiókák épen, sértetlenül visszakerültek a fészekbe. Mindez percek alatt történt, a minél rövidebb zavarás érdekében. A szülők mindvégig a közelben köröztek, és jellegzetes vijjogó hangjukat hallatták.

Másnap távcsővel győződtem meg arról, hogy komoly zavart nem okoztunk az ölyvcsalád életében.

Madár az Anatóliai-fennsíkról

Vasuta Gábor

8477 Apácatorna, Kossuth L. u. 7., e-mail: torgos@freemail.hu

G. Vasuta: Bird is from Anatolian Plateau

One bird of Long-legged Buzzard was observed on 12 June 2012 near Vinár.

Mindig is vonzódtam kelethez, sokkal jobban, mint a terepasztalszerű nyugati tájhoz. Ha keletre indulunk el sokkal diverzebb az élővilág, sokkal több mindent láthat az ember, nem beszélve a táj szépségéről. Még nem olyan, mint egy mesterségesen berendezett táj, vadabb, szebb, több természet közeli élőhely maradt fent. Ilyen bevezető sorok mellett, egy olyan faj jelent meg az ország nyugati felén, amely a madarászszívet megdobogtatja, sőt először a szemlélő el se hiszi, hogy igaz, amit lát.

A pusztai ölyv (*Buteo rufinus*), első bizonyított költését sikerült majdnem 15 évvel ezelőtt bizonyítani Magyarországon, azóta a faj zárójelben megjegyezve terjeszkedik. Hozzánk legközelebb az Anatóliai-fennsíkon költ, és nem is akármilyen helyen, nem fákön, hanem ennek hiányában a pusztta talajon építi fészkrét.

2012. június 12-én Vinár határában kaszáltak egy földet, ahol később a szokásos bálák jelentek meg. Ilyenkor mindig előkerül a teleszkóp /egyszemű távcső/, hogy az ember végigvizsgálja a területet, hátha felbukkan valamilyen ritka ragadozómadár. Ugyanis ilyenkor bálázáskor, kaszáláskor megmozgatják a mezei pockokat és egyéb kistrágcshalókat, ezek pedig hemzsegnak az ilyen élőhelyen. Nos, a teleszkóp lencséjében mikor feltűnt a pusztai ölyv, az egyik bála tetején ücsörögve, nem akartam hinni a szememnek. Majd a madarat báláról-bálára kúszva, sikerült igen közelre becserkészni, pár kellemes felvételt készítve, amelyeket a hosszú téli estékén, mindig olyan jó visszanézni. Madarunk pár napot a területen időzött mindaddig, míg a zsákmányállatok nagyszámban futkároztak az alacsony fűben.

Felmerült a gondolat, hogy talán fészkel is, hiszen fiatal madár volt, ilyenkor pedig költési időben ez elgondolkodtató. Érdekes párhuzam, hogy ezt megelőzően pár nappal a Nagykunságban jártunk az ölyv költőhelyén, akkor még nem gondoltam, hogy hazatérve megyénkben (Veszprém), látni fogom a fajt, annak is a nyugati végében, már Vas megye határban. A Marcal határfolyó a két megye között, ezen átrepült madarunk, így a szomszédos Vas megyében is megjelent e ritkaság.

Madárgyűrűzés Görögországban

Bánhidi Péter

9745 Meszlen, Béke u. 51., e-mail: drbanhidip@freemail.hu

P. Bánhidi: Bird Ringing in Greece

The research aims to identify the migration routes and wintering sites of Moustached Warbler. In total, 5 birds ringed in Hungary were recaptured at Amvrakikos Wetlands national park during four weeks (14 October – 11 November 2012).

Már hagyományosnak mondható, hogy Vas megyéből részt veszünk külföldi helyszínekre szervezett madárgyűrűzési munkában. Két horvátországi év után 2012-ben Görögországban jártunk, ahol október 14. és november 11. között tevékenykedtek magyarok. Október 26-án indultunk négyen – Lőrincz Csilla, Ruff Andrea, Koszorús Péter, Bánhidi Péter – Strongylibe, az Amvrakikos Wetlands Nemzeti Parkba. (Ugyanebben az időben vasiak dolgoztak a horvátországi Vransko tónál is.)

A terület egy lagúna rendszer a Jón-tengertől néhány kilométerre Görögország nyugati részén Albániától kb. 100 kilométerre délre.

Közel 20 órás autózást követően szombaton délben váltottuk a bajai csapatot, akik sietve indultak, hogy Albánián átutazva másnap délben megérkezzenek a Neretva folyó deltájába, hogy egy hetet ott is gyűrűzzenek.

Hatalmas vihar után érkeztünk a táborhelyre, ami egy zsebkendőnyi száraz terület volt a mocsárvilág közepén. Az ott töltött egy hét alatt is gyakran esett az eső, de meleg volt. Olykor viharos déli szél fújt. Mindez a madárfogáson is meglátszott. Amiért jöttünk, Magyarországon jelölt fülemülesitke (*Acrocephalus melanopogon*) a hetünkön nem került a felállított 12 db függönyhálóba, még gyűrűtlen is kevés. Összességében elmondható, hogy a napi fogások (50-60 pld, amikor egyáltalán működhetek a hálók) elmaradt a várttól. Megtudtuk, hogy ebben az időszakban a horvátországi helyszínek sem voltak nagyon sikeresek.

Érdekességnek számított egy kucsmás poszáta (*Sylvia melanocephala*), a nálunk itthon ritkán hálóba kerülő berki poszáta (*Cettia cetti*). Megfigyeltünk egy fölöttünk átvitorlázó 60-70-es borzas gödény (*Pelecanus crispus*) csapatot, és a közelben tanyázott egy magyar jeladós parlagi sas (*Aquila heliaca*), amiről azonban csak tudunk, de nem észleltük.

A négy hét fogási eredményei röviden: gyűrűt kapott 36 faj 1093 példánya. Ebből fülemülesitke 139. Visszafogások: 5 magyar fülemülesitke, 1 olasz jégmadár (*Alcedo atthis*), 1 szlovén foltos nádiposzáta (*A. schoenobaenus*), 1-1 német és norvég

barátposzáta (*Sylvia atricapilla*). Koszorús Péter ellenőrzött egy barátposzátát, amit 2007-ben magyarok jelöltek ugyanott.

Noha nemzeti park kellős közepén tanyáztunk, folyamatosan szólt a puska. A helyi nemzeti parkos szakemberek elmondták, tilos vadászni, mégis rendszeresen lövik a szárcsákat, réceféléket. A természetvédelmi hatóságnak pedig nincs hatékony eszközük a vadászat visszaszorítására.

A szerény eredmények ellenére jól éreztük magunkat. A helyiek nagyon kedvesek voltak, az idő – a sok eső (250-300 mm egy hét alatt) ellenére is – kellemesen langyos.

Már a jövő évi őszi expedíció gondolkodunk. Hogy hová megyünk, még kérdés, de hogy megyünk, az nem.

**A Chernel István Madártani és Természetvédelmi Egyesület
munkájának támogatói 2012-ben**

Adójuk 1%-át felajánló személyek

**Nyugat-magyarországi Egyetem, Természettudományi Kar,
Biológia Intézet, Állattani Tanszék**

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

Vonuló Madarakért Alapítvány

KÖSZÖNJÜK!

**Kérjük, támogassa Vas megye természetvédelmét adója 1%-ával!
Adószám: 18884351-1-18**

2013. ÉV A GYURGYALAG (*MEROPS APIASTER*) VÉDELMENEK ÉVE

A rajzok BirdLife grafikák

Készült a Balogh és Társa Kft nyomdájában, Szombathely

1. kép. Tündérfátyol (*Nymphoides peltata*) új növényfaj Vas megyében.
Lukácsháza (Abért-tó) 2012. június 6. (Fotó: Keszei B.)

2. kép. Folyami rák (*Astacus astacus*) az Ablánc patak völgyében. Tömörd 2012.
október 23.
(Fotó: Baumgartner T.)

3. kép. Egerészölyv (*Buteo buteo*) fiókák. Meszlen 2012. május 11.
(Fotó: Bánhidi P.)

4. kép. Pusztai ölyv (*Buteo ruffinus*). Vinár 2012. június 12. (Fotó: ifj. Vasuta G.)

5. kép. Rétisas (*Haliaeetus albicilla*) a fészkében. Rába mente 2012. május 28. (Fotó: Gyurácz J.)

6. kép. Temminck-partfutó (*Calidris temminckii*) a meggyespusztai kavicsbányában. Csepreg 2012. július 30. (Fotó: Kóta A.)

7. kép. Szerecsensirály (*Larus melanocephalus*) fiatal példánya.
Ölbő, horgásztavak, 2012. augusztus 19. (Fotó: Kóta A.)

8. kép. Törpekuvics (*Glaucidium passerinum*) első gyűrűzött példánya
Magyarországon. Tömördi Madárvárta 2012. augusztus 25.
(Fotó: Klafszky Gábor)

9. kép. Kuvik (*Athene noctua*) a Marcal mentén.
Szergény és Marcalgergelyi között 2012. május 29. (Fotó: Somogyi Cs.)

10.kép. Búbos cinege (*Parus cristatus*) gyűrűzött példányai.
Tömördi Madárvárta 2012. március 28. (Fotó: Kalmár S.)

11.kép. Keresztcsőrű (*Lanius curvirostra*) függőhálójával befogott hím példánya.
Tömördi Madárvárta 2012. október 6. (Fotó: Gyurácz J.)

12.kép. Lukács Zoltán madárgyűrűzési bemutatót tart csepregi gyerekeknek.
Tömördi Madárvárta 2012. szeptember 7. (Fotó: Gyurácz J.)

13.kép. Növénytársulástani feladatokat ismerteti Keszei Balázs tanár, botanikus a Nyugat-magyarországi Egyetem biológiai tanár mesterképzésben résztvevő hallgatóinak. Ökológia terepgyakorlat, Tömördi Madárvárta 2012. május 17.
(Fotó: Gyurácz J.)

14.kép. Kelemen Tibor tanár, a verseny szervezője tájékoztatja a Madarak és Fák Napja verseny résztvevőit. Hidegkúti Erdészház 2012. március 23.
(Fotó: Gyurácz J.)

15.kép. Növényzet eltávolítása a tömördi tóból a nyílt vízfelület fenntartása céljából. Lőrincz Csilla, egyesületi titkár munka közben.
Tömörd 2012. augusztus 13. (Fotó: Gyurácz J.)

16.kép. Hálóállás Görögországban. Amvrakikos 2012. október 30.
(Fotó: Koszorús P.)